

Tři roky

Minulou sobotu tiše uplynuly tři roky od vydání Plameňáka na konci léta a tím i od oficiálního startu nakladatelství Gnóm! (Uplynuly tiše, protože oslavenec – plameňák nebo kdo – neměl zvláštní zájem o ohňostroj.) Je to chvíle jako stvořená pro bilancování, ale kašlem na to, protože mi k tomu chybí čas i nálada. Místo toho bych se s vámi podělil o tři věci, které jsem se za tři roky naučil v mateřské školce. (Myslím si, že tyto tři body platí jak pro nakladatele, tak i pro spisovatele.)

1) Čím víc toho vím o vydávání knih, tím míň toho vím o vydávání knih. Vypadá to jako nesmysl, ale když s čímkoli začínáte, jste jenom bezrozměrný bod – jste nula a narcisticky si myslíte, že jste absolutno. Teprve když máte za sebou nějakou zkušenost, už zaujímáte určitou plochu, a ne bod, a vytvoříte si hranici s okolní realitou. Jste větší než bod, ale konečně máte reálnou představu, jak malí ve srovnání s okolím doopravdy jste. A knižní vesmír je opravdu bezbřehý.

2) Přestože moje know-how, přehled o tom, co se děje, plány do budoucna atd. jsou velmi kusé a útržkovité, vidím, že ostatní lidé v oboru jsou na tom dost podobně. Jediný rozdíl je v tom, že oni pracují s jinými útržky. Takže neexistuje žádné místo, žádná pomyslná hospoda, do které vejdete, všichni tam budou a vy se dozvíte všechno o všem. Je to spíš jako v tom podobenství o slepících, kteří měli říct, jak vypadá slon, a jeden nahmatal chobot, druhý ucho, třetí nohu a čtvrtý břicho. V důsledku toho měl pro každého z nich slon zcela jiný tvar. Obávám se, že svět lidí, kteří tvoří knihy, trpí podobným paradoxem. Je to chaos, velká kakofonie. Obzvlášť pěkné je to vidět na knižních veletrzích.

3) Komerční úspěch vaší práce se v tomto oboru neodvíjí od toho, jak dobře ji odvedete. Mnohem častěji závisí na tom, jakou máte reklamu nebo kolikrát za život byla vaše fyzická podoba předvedena v televizi. Proto jdou knihy s masivní reklamou nebo knihy mediálně známých osobností na dračku. U těch ostatních není jisté nic. Jde (pravděpodobně) o to, získat si důvěru a najít správné čtenáře, což můžete pomoci médií tisícikrát urychlit. Přesto stále ještě připouštím, že pomalou a vytrvalou prací lze dosáhnout téhož. Možná za sto let, protože knihy prosakují mezi lidi velice pomalu.

Zajímavější než to, co jsem za ty tři roky zažil já, mi ale připadá hypotéza, že moje činnost je součástí nějakého mnohem většího pohybu. Považte:

- ✓ v roce 2013 vyšel první díl Mycelia Vilmy Kadlečkové. Podle mě docela zásadní fenomén jak pro sf komunitu, tak i mimo ni.
- ✓ v témže roce vyšel Mlín na mumie Petra Stančíka. Pro mě i tato kniha „prolomila ledy“, ale nechce se mi specifikovat, mezi kterými skupinami lidí a v jakém smyslu.
- ✓ někdy v té době, pokud se nepletu, se začala fantastickým žánrům soustavně věnovat nakladatelství Host a Argo.
- ✓ přibližně v téže době (plus minus) začalo být víc vidět nakladatelství Gorgona (založené roku 2011), které klade příjmemně silný důraz na kvalitu textů.

To byla taková předehra. A teď, co se stalo jen za poslední 3 roky:

- ✓ Martin Šust (XB-1) začal řídit vydávání fantastiky v nakladatelství Argo.

pokračování na str. 5

OBSAH

Tři roky	1	Kak ja byl velikanom	21
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Pár odpovědí na anketu Sardenu	22
Fantastická Ostrava	2	Jiří Kratochvil o lišce Sylvě	24
Hvězdný bulvár	3	Fantastická Ostrava 2018	25
Hledět vpřed místo oživování tradic	6	Časem s vědou – duben	26
Rané dílo Ludvíka Součka	8	Staří a noví Robinsoni	27
Osudový konvoj: Další úchvatný námořní román Františka Novotného	9	Jan Bauer: Zrození českého státu	28
Dystopie Radmily Irlacherové	11	Kontroverzní pohled na novou adaptaci hororu Řbitov zvířátek	29
Seveneres je Sedmeroev!	14	DOGMA	31
Krev pro Antonii (komiks)	15	BBcon/Parcon 2019	32
Proč (ne)psat SF	19	Neuvěřitelná čísla profesora Stewarta	32



Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Parcon v Banské Bystrici je zase o pár měsíců blíže, na poslední straně tohoto IK najdete návod, jak si zajistit ubytování, jestli byly mé informace z Jarní porady SFK správné, tak vstupné se platí, až dorazíte, ubytování lze ale zajistit předem v nedalekých kolejích, které zajišťují nám nejoblíbenější conový formát, tedy papučcon.

V tomto čísle přinášíme slíbenou recenzi Ondřeje Šefčíka knihy Sedmeroev, hned dva texty se dotýkají zakladatele české státnosti svatého Václava a Přemyslovců vůbec, opět přinášíme text zbrojního experta Lukáše Visingra, a opět na román Františka Novotného, tentokrát na jeho Osudový konvoj.

Uprostřed čísla najdete dvojlist s dalším pokračováním komiksu Krev pro Antonii.

Ivan Adamovič nám poskytl rozhovor s autorem Hlídek Sergejem Lukjaněnkem, který zprostředkovává pohled do hlubin ruského pohledu na svět.

Já jsem si v tomto čase čekání na déšť neodpustil v Bulváru pár úvah nad tím, kam ten náš svět spěje, a vedle toho samozřejmě přinášíme naše obvyklé rubriky.

Zdeněk Rampas

Fantastická Ostrava

Hlavním lákadlem druhého ročníku festivalu bude výstava Star Wars modelů polské skupiny Yavin (<https://www.facebook.com/yavinpl/>), která se podívá do České republiky úplně poprvé. Více na straně 25.



Ukázka Star Wars modelů polského klubu

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 4/2019 (325)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6,
161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com
<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek a Michaela

Autoři tohoto čísla

Ivan Adamovič, Kris Benediktová,
Ivo Fenc, Filip Gotfrid,
František Houdek, Sergej
Lukjaněnko, Jára Míkovec, David
Nedoma, Jiří Pavlovský, Zdeněk
Rampas, Ondřej Šefčík, Andreas
Thiel, Jan Vaněk, Lukáš Visingr

Fotografie

Kirill Ščeblykin

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt,
Jan Haberle, Pavel Kavánek,
Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 28. 4. 2019

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Povídá dcera mamince: „Mami, babička říkala, že když byla mladá, tak zastala třikrát tolik práce jako ty!“

Maminka na to: „Zlatičko, když byla babička mladá, to byl ještě v Coca-cole opravdu kokain.“

Učitelé nedělní školy požádali pastora, aby povídal dětem o manželství. Pastor se tedy pečlivě připravil na vyučování a začal otázkou: „Hoši a děvčata, než začnu, může mi někdo z vás říci, co o manželství řekl Ježíš?“

Po chvíli mlčení se přihlásil Pepíček: „Ježíš řekl – Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“

Jak se říká člověku, který je v pondělí šťastný?
Důchodce.

Myslím, že by lidé měli chodit bosí, protože je to opravdu mnohem zdravější. Například já, když se ráno vzbudím obutý, tak mě pak celý den ukrutně bolí hlava a ještě ke všemu mám hroznou žízeň!

Manželka jde zítra skákat s padákem a já se hrozně bojím, že se jí neotevře padák. Naposled když něco tak těžkého dopadlo na zem, vyhnuli dinosaury.

Včera jsem byl u lékaře z nějaké náboženské sekty. Nestálo to za nic. Dokonce i jeden vozičkář vstal a odešel.

◆ ◆ ◆

● **12. března** podnikáme s Michaelou výlet do mého rodiště. Konečně se našel synovec, který se ho ujme.

● **13. března** mám schůzku s editorkami Made in Korea II, a když dorazím domů, ozval se mi Longin A. Wdowiak a hodinku jsme si povídali o starých časech. Bylo mi divné, že se tak často vracíme k už uzavřeným tématům, ale došlo mi to až na osobní schůzce.

● **14. března** jdeme s Michaelou do RaBaru (baru vedle divadélka Radar) na poradu reinkarnovaného Živlu, který se tak z důvodu registrace značky nesmí jmenovat. LAW, který nás pozval, přišel jako skoro poslední a už dost namazaný, asi aby ušetřil. Naštěstí s jen malým zpožděním dorazil Ivan Adamovič, takže jsme si popovídali, než se objevil Morten a další členové redakce. Živel se teď jmenuje jen Ž a číslo, a příští vydání by se mělo věnovat vesmíru, raketárnám a SF.

● **16. března** jdeme s Michaelou, Pavlem a skorosnachou na Burianovskou výstavu do Obecního domu. ➡

● **17. března** vyprovázím Michaelu do Motola, snad jí zase na pár let dají nohu do pořádku.

● **18. března** mám narozeniny, od rána maily a blahopřejné telefonáty. Vzpomínám, co mi M. říkala o stravování. V lednici jsem našel řízky od neděle a otevřené bejlíz, není to špatná kombinace. Přednášku na spisovatelské posezení pro Františ-

ku Vrbenskou jsem měl napsanou ani ne za čtyři hodiny. Odpovědně se dovidám, že operace dopadla OK.

● **19. března** řízky jsou pryč, ale našel jsem brambory, které k nim měly být. Sýrová omeleta se mi z nich docela povedla a večer snad bude v Obci spisovatelů občerstvení.

Bylo, přečetl jsem svůj text, viz strana 19, Františka občas vysvětlovala pojmy a pasáže, které nemuseli všichni znát, a docela to šlo. Díky ní jsme málem dodrželi slíbený program.

Menší radost jsem měl z besedy, kde se Františka neudržela a začala vychvalovat naše fanouškovské společenství, jako by přítomné přesedmdesátíky chtěla naverbovat do mládežnického SF klubu. Naproti tomu zase Anička Šochová zase, jak je zvyklá při sociální práci se starými a opuštěnými (a často i dementskými), mluvila jako v domově pro seniory. ☺

Ale možná mi to tak připadalo jen díky přemíře docela dobrého vína.

● **20. března** ráno v 9.45 vyrážím na schůzku s Milanem Krejčím a Miroslavem Havlíčkem, který mi podepsal obrázky pro Pavla Poláčka. Čekal jsem, že to potrvá déle, a tak jsem odvolal oběd s Honzou Poláčkem, do centra jsem se pak vrátil ještě večer na hedrlínovský seminář na MFF.

● **21. března** dopoledne poslouchám na ČRo Plus našeho recenzenta Lukáše Visingra, morerátor asi nečekal, že někdo může mít negativní názor na zákaz pušek na Novém Zélandu a argumenty, že nejmenší zločinnost je v zemích s ozbrojenými občany (Švýcarsko, Izrael), také nejsou na veřejnoprávním kanálu zrovna vítané. Na obligátní připomínku USA zase LV odpo-



Promiňte, prosím, neměli byste čas chvíli si pohovořit o našem Pánu, Velikém Cthulhu?

věděl, že zločinnost je tam největší právě ve státech, kde jsou zbraně nejméně dostupné. Asi ho teď chvíli v ČRo neuslyšíme, protože na závěr prohlásil chystanou směrnici EU (tu o odzbrojení původního obyvatelstva) za idiotskou.

Když se podíváme, k čemu vede GDPR, jak tzv. ochrana autorských práv povede k likvidaci svobodného internetu, těžko mu nedat za pravdu.

Už se skoro zapomenulo, že to byla pokroková lidskoprávní politika EU, která přinutila tureckou armádu odevzdat moc demokracicky zvoleným politikům a teď máme místo sekulárního Turecka islamistickou říši sultána Erdogana... Stále častěji budeme narážet na nedomyšlené následky dobrých úmyslů, něco jako plošné očkování v Africe, kdy se ale šetřilo na jehlách a podařilo se tak rozšířit HIV víc, než by virus sám kdy zvládl...

● **24. března** pokouším se udělat pořádek ve fanzinech a při té příležitosti píšu kratičký mail Danielu Storchovi do Pevnosti, aby mi vrátil exempláře, které si asi před šesti roky na chvíli půjčil. Mail se vrátil s tím, že „prijemce nema dostatek volneho mesta na disku pro doruceni teto zpravy“, ach jo.

A večer píše Paqi: *připomínám, že tato jarní porada se bude konat v Březové u Franty Moravce v sobotu 27. dubna od cca 9 – 10 hodin, záleží na jízdních rádech :-)*

● **25. března** v RUR si doplňuji časopisy, snad najdu čas je i otevřít. Filip se ptá, jak to letos bude s Akademií, krom toho, že nebude na Veletrhu. Vím zatím stejně málo jako on.

● **26. března** v podvečer se mi ozývá Pavel Nosek s nabídkou účasti na vernisáži výstavy Káji Saudka. Jak jsem byl poptečný, myslel jsem si, že je středa a nastane kolize s KJV a večírkem Arga, přece jen přítomnost ženského elementu přináší do života řád, který mi začínal chybět, pak mi ale došlo, že je úterý, a hned po podání daňového přiznání a návštěvě Michaely v Motole jsem vyrazil do Tančícího domu.

Vernisáž odpovídala velikosti výstavy, krom Pavla a Saudkových jsem tam nikoho moc nepoznával, ale pak jsem potkal Ondřeje Neffa, takže jsme probrali kdeco, ale hlavně tedy Kájovy obrazy a osudy.

Místo šampíčka jsem si vzal vodu Rajec, a když jsem pak na zastávce čekal na tramvaj, uhasil jsem s ní zapálený odpadkový koš, zkrátka co je s Kájou, to je k užítku. Večer se ještě ozvala Vilma, chystá malý, skoro rodinný večírek.

● **27. března** se po návštěvě u Michaely v rehabilitačních Roztylech vydávám na cestu na KJV, cesta tam byla dlouhá a únavná, takže jsem pak ospalý a najedený přednášku trochu prospal.

● **29. března** Dan Storch jubilejné odkládá vrácení fanzinů, tak jsem kouknul na Simpsonovy z roku 2011, díl o blízké budoucnosti žluté rodinky, kdy už v některých amerických městech platí právo šaría, Bart má děti, kterým je špatným otcem, ale na Vánoce se napraví, a jeho dva kluci mu děkují, že jim vysvětlil pravý význam Vánoc, když už se to ve škole nesmí.

Bylo to svým způsobem věštecké, ovšem

zároveň to převedením naznačených problémů na humor pomohlo, aby se staly jaksi pravděpodobnějšími. Ten den se dovidám, že iDnes zrušila blog Hatemovi Berrezougovi, jedinému muslimovi, který tam psal, zřejmě se dopouštěl islamofobie a nežádoucích generalizací, našinci ovšem připadalo, že psal o tom, co zná a zažil... Ale v iDnes to jistě vědí lépe, protože se o světě má psát, jaký by měl být, a ne jaký je. Možná ale jde v tomto případě o naplnění právnické maximy o tom, že zákony (a interní směrnice také) musí být naplněny, i kdyby to mělo zničit celý svět. EET se také aplikuje, i kdyby na té které vesnici nezůstala hospoda ani konzum. Na druhé straně, když páter Halík napíše článek Církev je jako Německo po holocaustu, otisknou v to Respektu, když se o nazi přirovnání pokusí mladší Klaus, vyhodí ho z ODS. Klikatá je cesta k tomu novému krásnému světu...

● **31. března** se odpoledne zastavil David Storch a dovezl fanziny, já jsem pak zajel za Michaelou rehabilitující po operaci a pak jsem podnikl dobrodružnou cestu na Spořilov, kde se na Kvída opět slavil konec Ertarského roku. Dorazili oba Švachoučci, Vláda Widtman, samozřejmě Dalibor a Dana Čápo, Standa Čermák, který právě vydal zvláštní novoroční číslo *Světelných roků* a doplnil mou sbírku exemplářů vydaných pro akce, na které jsem se nedostal.

● **1. dubna** rovnám archiv fanzinů a chystám k vydání nějaké knihy o Koreji.

● **3. dubna** okolo osmého ráno, už jsem zapomněl, že tak časné hodiny existují, fasuju v Břevnově srdce sledovací zařízení.

● **4. dubna** ráno zase nelidsky brzo odevzdávám holter a večer pilím k Regentovi. Franta tam domlouvá výpravu na Jadran, tak se po čase ukázal i Pavel Březina se svou fenkou vlčáka. Protože měla hlídání, přišla mezi nás také Edita a vedle toho obvyklá parta s Majkem v čele. Na závěr se mi podařil úžasný kousek při hledání mobilu, ani jeho prozvánění nepomohlo, zvonil pokaždé trochu odjinud, aby také ne, měl jsem ho v zadní kapse.

● **5. dubna** jedu na malý večírek u Klímových, předtím se ale stavuju u Michaely pro notebook, zítra ji pustí domů. Na za-



- ✓ vznikl projekt Lehké fantazijno (obří čtyřdílná antologie českých a slovenských autorek) nakladatelství Fortna, z mého pohledu celkem zásadní počín z hlediska toho, jak dát prezentaci autorů (autorek) nějaký jasný tvar.
- ✓ nakladatelství Gorgona spustilo novou literární soutěž Tovaryši kalamáře, jejímž výsledkem je vždy sborník českých a slovenských povídek.
- ✓ svou prvotinu vydalo několik výrazných nových autorů (nebudu jmenovat, abych na někoho nezapomněl, a beztak jsem z nich četl jen prvotinu Zuzany Hartmanové :)
- ✓ vzniklo nakladatelství Carcosa, specializované na horory
- ✓ vzniklo málomluvné nakladatelství Planeta9 (jediné konkurenční nakladatelství, kterému občas závidím výběr titulů)
- ✓ společnost Euromedia koupila nakladatelskou značku Laser (nevím tak docela, jestli je to dobře, nebo špatně. My kajakáři nemáme zaoceánské parníky moc rádi.)
- ✓ vznikl Fantasymag, který zaznamenal raketový úspěch a stal se jedničkou na scéně, pokud jde o počet čtenářů
- ✓ byla restartována Akademie science fiction, fantasy a hororu a zdá se, že nabývá velmi důstojné podoby

Hm, tak je to nějaký větší pohyb v oblasti původní i překládané literární fantastiky u nás, nebo se mi to jen zdá?

Gnóm / gn6m.cz

stávce posedávají dva podle velkých tašek bezdomovci, ale mluví kupodivu anglicky. Když odjedou (můj autobus s pečlivě vymyšleným spojením do Malešic asi vynechal), zůstala po nich brašna, ze které vyukovala láhev drahého vína, takže asi spíš nějaký extravagantnější turisté, třeba se pro ni vrátili...

I tak jsem byl u Klímových skoro první, Julie je ještě nějakou dobu ve svých mateřských funkcích nezastupitelná, zato Edita dorazila s oběma holčičkami. Vladan s Věrou se omluvili smskou, kterou jsem špatně přečetl a vyvolal tak hádankářskou soutěž o tom, kde vlastně jsou, poslouchali Carrerese. :-)

Záminkou k večírku byla přítomnost Aleny „Betcho“ Kastnerové, hostitel Martin dorazil i na své poměry pozdě, ale odпустиť jsme mu to, přitůže přinesl z JRC CENY HRÁČŮ 2018 tři ceny roku: za nejlepší RPG, PC a Česko-Slovenskou hru.

Využili jsme toho z podumání nad jeho blížícími se narozeninami, ale nic moc jsme nevymysleli.

● **6. dubna** do časných ranních hodin uklízím, dnes ráno by se měla M. vrátit z rehabilitace

● **8. dubna** jsme se sešli Časlavské, mimořádně všichni tři Honzové, Filip a já, Tom někam odkvačil s koncem Šichty. Já jsem Filipa trápil ohledně Součkovy nově vydané knihy, ale popsal jsem ji tak mizerně, že jsme ani nezjistili, že už ji má v prodeji. A bude hůř, co se týče téhle zapominavosti.

● **10. dubna** mám na Floře krátkou schůzku s Miloslavem Havlíčkem, věnoval mi pár obrázků čarodějnic, které teď maluje, aby si pocvil ruce.

Na zpáteční cestě jsem na konci nástupiště metra uviděl miniaturní myšku, velkou asi jako špunt od vína, jak odvázně hledá drobečky. V metru jsem pak seděl proti dvojici Jany Rečkové (z doby, kdy jí bylo tak čtyřicet). Znamená to něco?

● **12. dubna** se mi ozval Jarda Olša, jr. V září bude v Praze S. Sucharitkul, thajský dirigent a autor SF, vypadá to, že mu vydáme malou sbírku povídek.

Večer zaslechnu na ČRo Plus o žádosti mexického prezidenta Obradora, aby se Španělsko omluvilo za dobytí Mexika, pak s podobnou žádostí o omluvu za reconquistu přišel nějaký

muslim, tuším přímo ve Španělsku žijící. (Škoda, že někde nežijí potomci Vizigótů, byla by švanda, kdyby žádali omluvu od Arabů, ti ale na rozdíl od Španělů žádné dědice původních obyvatel neponechávali neasimilované, až snad na ty Kopty.)

Nedávno pokroková a humanističtí Evropané z dosti podobných důvodů (to jest z morálního rozhořčení a trochu ziskuchtivosti) podobně jako Španělé před 500 roky pomáhali roztrátit nebo zničit dva státy, tentokrát Sýrii a Libyi. Myslím, že lidské oběti a vytrhávání srdcí zažíva přišlo tehdejším Cortézovým Španělům stejně neakceptovatelné jako používání jedovatých plynů na civilisty těm dnešním. (Podobně je to i v tom, že vlastně ty státy nezničili jenom Evropané, ale že se tak stalo díky podpoře, kterou poskytli nepřátelům oněch států, v Mexiku tedy podmaněným kmenům a v Sýrii a Libyi opozici, náhodou také kmenově organizované.) Takže nebude se jednou NATO a EU mluvit Asadovým a Kaddáfího potomkům?

● **14. dubna** zemřel autor a velmistr SFWA Gene Wolfe. Bylo mu 87 let.

● **18. dubna** u Regent poměrně malá účast, asi Velikonoce.

● **24. dubna** drží v Klubu Julese Vernea přednášku na téma *Od smyslnosti k puritánství a zase zpátky* Hanka Nájemníková. Vzpoměl jsem si na teorii, že inkvizice, která vyhladila čarodějnice-bylinkářky, tím vlastně nastarovala evropskou expanzi. Do té doby uměli Evropané trochu regulovat počet dětí, pak už se přemnožili tak, že museli obsadit většinu Nového světa.

Zdeněk Rampas



Hanka nás provádí světem sexu od smyslnosti k puritánství a zase zpátky

Hledět vpřed místo ožívování tradic

Schůzku s autorem slavných, úspěšně zfilmovaných románů Denní a Noční hlídka nám sjednali v restauraci Černý orel na pražské Kampě. Právě zde se odehrává jedna ze scén Denní hlídky a díky autorově věhlasu se restaurace stala poutním místem Lukjaněnkových ruských fanoušků. Dosvědčují to ohmatané výtisky jeho románů, které hosté používají místo návštěvní knihy.

Přijel jste do Prahy na festival Nový ruský film, abyste uvedl snímek Nanečisto, natočený podle vašeho stejnojmenného románu. Ten vyšel v roce 2008 i česky a pojednává o mladém muži, který je přinucen stát se jakýmsi dveřníkem mezi paralelními světy. Jak jste spokojený s filmovým zpracováním?

Ne tolik, jak bych si přál. Líbí se mi, že zůstala zachována základní myšlenka filmu. Líbí se mi, jak herci hráli. Přijde mi, že se snažili. Film má jisté nedostatky ve scénáři, závěr se moc nepovedl. Uprostřed filmu byl z mého pohledu trochu zbytečný politický akcent. To filmu neprospělo.

Ve vaší slavné sérii knih Hlídka vystupují upíři jako nadpřirozené bytosti. Mají čtenáři v Rusku upíry spojené spíše s anglo-americkou tradicí od Draculy po Stmívání, nebo si představí spíš upíra z ruské klasiky?

V Rusku upíry vnímají spíše v kontextu současných evropských a amerických děl. Úplně se mi to nelíbí. Dřív byl upír symbol jakéhosi absolutního zla – tvor, který zabíjí, aby si prodloužil život, což je dost negativní obraz. Dnes kvůli celé řadě knih a filmů získali upíři aristokratickou, ušlechtilou podobu. Sice zabíjejí a sají krev, ale zároveň jsou vznešení a krásní. Myslím si, že to není dobře. Ve svých románech jsem proto popsal chování upírů a jejich podstatu dost nemilosrdně.

Ve vašem novém románu Kvazi, který právě vychází česky, figurují zombie, ožvilé mrtvolky. Čím jsou pro vás tyto bytosti zajímavé? Jsou pro vás metaforou něčeho?

Nejdříve mi nabídli, abych napsal scénář k zombie filmu, čemuž jsem se srdečně zasmál. Všechny filmy totiž zobrazují toto téma dost jednotvárně a nenabízejí moc prostoru pro nějaké etické otázky. Potom jsem dostal nápad, že by po prodělání stádia zombie mohl člověk znovu získat rozum, a začal jsem přemýšlet, zda by se dalo s takovými lidmi společně existovat. A to při vědomí, čím si prošli. Román Kvazi je právě o tom, na co jsme ochotni přistoupit kvůli nesmrtelnosti. Zda jsme ochotni se stát nemrtvými, abychom zlepšili svou vlastní existenci. Je to celkem vážná otázka, protože vývoj naší společnosti spěje k tomu, že postupně získáváme možnost prodlužovat si život, brzy možná i donekonečna, ale na úkor cizích životů.

Na úkor čích životů?

Úroveň a délka života se napříč světem velmi liší. Blahobytné

státy dokáží zajistit vysokou úroveň a délku života svým občanům. Jiné země se stále nacházejí v katastrofální situaci. Můžeme mluvit o zemích Asie, Afriky a tak dále. Takže tato velká nerovnováha mezi tím, jak žijí lidé ve vyspělých zemích a jak ve zbytku světa, vede k blahobytné existenci jedněch na úkor jiných.



Postavy „kvazi“ (jedinci, kteří překonali fázi nemrtvého, pozn. red.) tedy reprezentují západního člověka a jeho zhyčkaný životní styl?

Nejen západního člověka, ale určitý pohled, který panuje, možná panuje, v celém světě, že část obyvatelstva může existovat blahobytněji než jiná. V Indii například žije obrovská část obyvatelstva ve strašlivě chudobě. Jiná část

obyvatelstva přitom žije v blahobytu na úrovni Evropy či USA. Ten rozdíl je velmi smutný.

Jak je na tom Rusko? Nemrtví kvazi jezdí ve vašem románu na kolech a nejedí maso. Koho představují? Moskevské hipstery?

V podstatě ano. Ta propast je dnes i v Rusku. Část lidí, obzvlášť ve velkých městech, žije pohodlný život, pro ostatní je tato úroveň nedosažitelná. V Rusku je stejná situace jako v mnoha jiných zemích. Někde je ta propast méně výrazná, v Rusku je výrazná dost.

Kdo za ni může?

Myslím, že je to důsledek vládnoucího individualismu. Nejsem příznivcem socialismu ani komunismu, ale zdá se mi, že náš svět se teď stává velmi tvrdým a ztrácí svoji lidskost.

Sci-fi literatura vždycky hleděla do budoucnosti a stejně tak komunistická ideologie byla obrácena do budoucnosti. Dnešní politická reprezentace Ruska je naopak obrácena do minulosti. Není škoda, že se vytratil tento pohled do budoucna?

Je to samozřejmě škoda, ale řekl bych, že obrát k tradicionalismu má v Rusku spíše vnějškovou, dekorativní povahu. Například návrat k pravoslaví je právě takto povrchní. Rusko má ve skutečnosti západní přístup k životu. Za posledních dvacet let jde Rusko po společné cestě se zbytkem světa. Na druhou stranu začalo Rusko v posledních letech agresivně bránit svou pozici ve světě. Nedá se říci, že bychom nabízelí nějakou alternativní cestu, například komunistickou. Spíše chceme stejná práva a privilegia jako ostatní země. V Rusku vládne určitý pocit, že je naše země odmítána. Tento pocit trvá možná už patnáct let a vyvolává podráždění.

Nepomohlo by Rusku spíše, kdyby elity znovu nabízelí nějakou pozitivní vizi budoucnosti?

Bezesporu. Myslím, že každá země by se měla dívat vpřed namísto ožívování nějakých tradic. Tradice je ale vždy v každé ze-

mi určitou oporou pro lidi. V krizových dobách se jak lidé, tak i vláda začínají o tradice opírat. Návrat k tradici je taková obranná reakce.

Vaše knihy čte hodně mladé publikum. Jak se díváte na mladou generaci po střelbě ve škole v Kerči a výbuchu v Archangelsku, které spáchali mladí lidé? Myslím, že to, co se stalo, souvisí s tím, že se ztratila vize pozitivní budoucnosti. Rusko zkouší ve všem kopírovat západní svět. Nehledě na všechny konflikty se jedná spíše o jednotlivosti. Obecně se Rusko drží takového běžného způsobu chování. Rozpor je jenom v tom, že se teď Rusko snaží tento model aktivně chránit. Pozitivní vize budoucnosti pro mládež určitě chybí. Mládeži se nabízí: „Studuj, pracuj, vydělávej peníze.“ To je dost banální a nudné. Mládež chce vždy nějaký ostrý průlom, nějaký velký plán. Nechce opakovat životy svých rodičů, brát si hypotéku na byt a pracovat od nevidím do nevidím. Teď jim ale nikdo nenabízí nic jiného. Mladí lidé tedy začínají hledat hrdinství tam, kde není. Včetně takových šílených věcí, jako jsou teroristické útoky.

Mluvíte o kopírování západu. V Česku vznikala paradoxně zajímavější sci-fi literatura v osmdesátých letech, ještě před revolucí. Po revoluci se museli autoři konfrontovat se západní literární produkcí, často ji kopírovali a kvalita šla dolů. Řešila ruská sci-fi literatura podobný problém?

Ano, v sovětských dobách se, bez ohledu na tvrdé ideologické rámce, pokoušeli autoři tvořit zajímavé věci, což se občas dařilo. Poté co začala být dostupná veškerá světová literatura včetně sci-fi, došlo ke kopírování a přejímání toho, co již bylo zpracováno na Západě. Věci, které už dávno nebyly nové. Důvod, proč dnes začíná být zajímavá čínská sci-fi, je, že Čína, i když v mnohém také kopíruje Západ, se snaží zachovat si svou originalitu, svůj pohled a svoji historii. Také jsme si prošli obdobím, kdy byla sci-fi zaplavena vlnami západní literatury. Dnes to částečně přestává, ale ne úplně.

Pojďme se ještě vrátit k tématu budoucnosti. Po útoku v Kerči jste napsal ve svém facebookovém postu: „Mladým chybí opravdová romantika, opravdový cíl, sen. V důsledku jde jeden na mítink (myšleno demonstraci, pozn. red.), druhý jde na petting, třetí jde chlastat a čtvrtý si kupuje brokovnici.“ Není ale občanská angažovanost právě pro mladé „vystoupením z mezi“, o jehož potřebě jste mluvil?

Ano, ale naše demonstrující opozice je velmi specifická, velmi lehce ovladatelná. V mnoha ohledech nehájí svoje vlastní zájmy, ale spíše slouží jako nástroj hájení cizích zájmů. Takže plnohodnotnou opozici, která by nabízela nějakou zajímavou a správnou cestu, podle mě ve skutečnosti nemáme. Buď je to opozice, která vytahuje stará, ještě komunistická hesla a chce se k tomu vrátet, nebo je to opozice, která hájí zájmy jiných zemí než Ruska. Tato opozice nám nabízí vrátit se do devadesátých let a přejít pod řízení USA. „Pojďme dělat všechno tak, jak nám řeknou Američané.“ Ani jedna, ani druhá opozice nemá velkou podporu.

Popularita vlády po zvýšení věku odchodu do důchodu také klesla. Hájí podle vás vláda zájmy ruského obyvatelstva? Nehájí jeho zájmy opozice, když proti penzijní reformě protestuje?

Opozice tyto zájmy jen využívá. Samozřejmě že není v zájmu lidí ani zvýšení věku odchodu do důchodu. Mám ale pocit, že hlavní část opozice to využívá jako záminku k prosazení svojí opozice. O zájmy lidí jí ve skutečnosti nejde.

Když jsme mluvili o budoucnosti, Vladimir Putin je u moci devatenáct let, tedy déle než Brežněv. Proč nedokázala za tu dobu ruská vláda poskytnout nějakou vizi budoucnosti?

Merkelová, myslím, vládne v podstatě stejně dlouho jako Putin.

Merkelová je kancléřkou od roku 2005 a toto je její poslední funkční období. Já si myslím, že ani Putin už nebude znovu kandidovat. Proč nám chybí vize? Protože země nemá vlastní ideologii, pouze tu obecně světovou, evropskou. Pokud se podíváte na politiku vlády, je to standardní evropská politika, když vynecháme ty pro Evropu dráždivé faktory, jako je konflikt s Ukrajinou.

Asi nejde jen o Ukrajinu. Ruský opoziční web The New Times končí po likvidační pokutě a divadelník Kirill Serebrennikov už rok není na svobodě (režiséra obviňují ze zpronevěry státní podpory, pozn. red.).

Můžu zmínit skvělého producenta Harveyho Weinsteina, který je také v domácí vězení za to, že někdy asi někoho obtěžoval. V případě Serebrennikova jde podle mě čistě o finanční otázku. Došlo k hospodářskému deliktu, byl v tom namočený. Jak silně do toho byl namočený, to nevím, ale žádné politické pozadí tam není. Máme spoustu režisérů, kteří jsou mnohem kritičtější než Serebrennikov. Co se týče The New Times, tak máme zákon o registraci médií, která dostávají podporu ze zahraničí. Tento zákon je kopií amerického zákona. The New Times svoji podporu ze zahraničí neoznámily. Spousta jiných médií to udělala a fungují. Opět je všechno podle zákona. Oni ho porušili, tak dostali pokutu.

Dostali pokutu tak vysokou, že je finančně zničila.

Jak se říká: Tvrdý zákon, ale zákon.

Ivan Adamovič, Kirill Ščeblykin

Rozhovor vyšel původně v Deníku N (www.denikn.cz)

Sergej Lukjaněnko (50)

Narodil se v Kazachstánu, od roku 1996 žije v Moskvě, aby nemusel neustále dojíždět za svými vydavateli. Krátce pracoval jako psychoterapeut, od roku 1995 je spisovatelem z povolení. Od poloviny 80. let píše vysokým tempem povídky a romány žánru science fiction. Širší veřejnost zaujal až tehdy, když klasickou sci-fi promísl s fantasy a magickým realismem. Tak vznikl román Noční hlídka (1998), který v roce 2004 zfilmoval Timur Bekmambetov. Výsledkem byl jeden z komerčně nejúspěšnějších ruských filmů všech dob. Jen v překladu do češtiny Lukjaněnkovi vyšlo třicet knih. Zatím poslední z nich je právě vydaný Kvazi (Triton/Argo), který zasazuje motiv zombie epidemie do žánru detektivky drsné školy. Hlavním hrdinou je kapitán moskevské policie, který je nucen spolupracovat s parťákem, jenž prodělal proměnu v nemrtvého a nyní je ve stádiu života, jemuž lidé říkají kvazi.

Rané dílo Ludvíka Součka prvně vyšlo knižně

Druhý svátek vánoční roku 2018 byl současně dnem čtyřicátého výročí smrti Ludvíka Součka (1924-1978). Slavili jsme všichni. Vanili, Jan Vavříčka, Ivo Fencel dokonce v Sále beletrie Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje, kde věnoval vzpomínku na tohoto autora science fiction další část oblíbeného pořadu *Literární čaj o páté*.

Mezi diváky mohla tehdy poprvé kolovat i Součkova zrovna knižně poprvé zveřejněná novela *Samá voda*. Po pětapadesáti letech se dočkala důstojného vydání. Jde o vůbec první z řady Součkových detektivek s vědeckofantastickými a záhadologickými motivy. Rekognoskoval jejím prostřednictvím teprve terén a právě odsud, z tohoto terénu měl vyvstat cyklus báječných příběhů s pátračem usazeným do kolečkového křesla Martinem Andělem. Geniální Anděl by, pravda, „slyšel“ již této knize, ale kdož ví, možná Martina scénáristé dosadí do nějaké adaptace.

Byl, připomeňme, mozkiem *Případu ztraceného suchoplavce* (1968), *Případu čerta číslo čtyři* (1968), *Případu jantarové komnaty* (1970) a *Případu Baskervillského psa* (1972) a JEHO IMOBILITU suplovala jistá fotografka a její přítel-redaktor. V knize *Samá voda* hraje až mysteriózní roli aparát Leica, nicméně amatérským detektivem a taktéž fotografem je zde prostě a jednoduše (i když pouze prozatím) autorovo alter ego.

Totíž – takřka dvoumetrový – zubní lékař Václav Vlček, rádi nevezle svému kamarádovi kriminalistovi. Nu, jako bychom sničího a spekulujícího MUDr. Součka viděli, byť on se, a to je taktéž pravdou, uměl vždy zároveň rozpouštět i do mnoha dalších hrdinů toho či onoho příběhu.

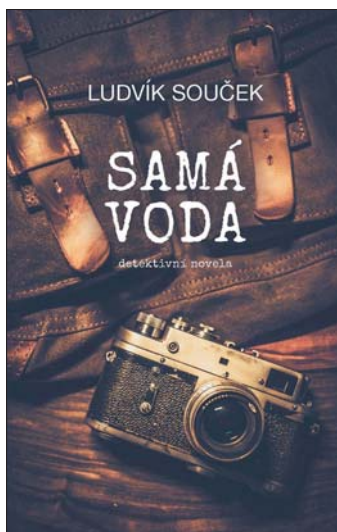
Zatímco premisa pozdějšího *Případu Baskervillského psa* stojí na zdání, že skutečně existoval pes z Doylova románu (a pomístních britských pověstí), *Samá voda* se obratně odráží od motivu upírů. A od způsobu, ba stylu jejich likvidování březovým kolíkem.

V lesích se najde tělo, jehož srdce je probodnuto právě tak, a připomeňme, že vampyrismu se Ludvík Souček věnoval taky v kapitole své (rovněž teprve posmrtně vydané) knihy *Otazníky nad hroby* (1982). Stálo by asi za to teď mírně podumat, nakolik byl vůbec detektivní žánr Ludvíku Součkovi vlastní a nakolik inklinoval spíše ke sci-fi. Ale přenechejme onu analýzu dalším badatelům a na Vanili se spokojme konstatováním, že se oba přístupy nevylučují. Také Asimov či Lem či Neff psali a píší sci-fi detektivky. A nejpodstatnější přítom vždy je, zda příběh dá přednost řešení racionálnímu, nebo takřkajíc „z jiného světa“, což byl i případ *Baskervillského psa*, například.

Samá voda ovšem drží ještě jedno železko v ohni. Sklouzne totiž až k žánru špionážnímu.

A nedokonalostí? Skoro žádné. Souček uměl vyprávět od

dětství a snad pouze vysvětlení na konci zde zabírá až moc místa. Na druhou stránku uzejme, že by nebylo fér poměřovat



Mistrovo úsilí pointami Agathy Christie, která u nás mimochodem řečeno vycházela za jeho éry jen do jisté míry. A vůbec! Je sporné, kterým etalonem metru poměřovat dílo, v jehož textu se ještě občas „soudruhuje“, byť se zřetelným humorem, a které autor zřejmě záměrně nechal jenom v časopisecké podobě z roku 1963.

Nebyl tu úplně spokojen? Kdo ví! Ale asi právě z oné nespokojenosti stvořil figuru Martina Anděla. Není to úplně známo, ale další příběhy, jejichž je Anděl středem, píše dnes Jan Jandourek.

Závěrem už jen podotknu, že titul *Samá voda* lze chápat dvojnásobem.

Ve smyslu „stále na to nemůžeme přijít“ a za druhé... Ale to je právě ta sci-fi, to si již vyhledejte v publikaci sami.

Ivo Fencel

Ludvík Souček: Samá voda. Vydal Bohuslav Svoboda – POLARIS. Frenštát pod Radhoštěm 2018. 136 stran a 17 kapitol

Kdyby v Německu obnovili trest smrti (minipovídka)

No, tak jak si přejete být popraven?

– Děláte si legraci? Vždyť jste mě zrovna připoutali k elektrickému křeslu!

Ano, ale můžete volit mezi elektřinou z atomové elektrárny, vodní energie nebo obnovitelných zdrojů.

– A v čem je rozdíl?

To je čistě otázka svědomí.

– Tak já vezmu ty obnovitelné zdroje.

Jak si přejete. Musím vás ovšem upozornit, že v důsledku kolísání sítě se může poprava poněkud protáhnout.

– Tak vezmu tu vodní energii.

Výborně. Protože ale vodní energii importujeme ze země, kde je trest smrti zrušen, musíte mi tady podepsat, že odcházíte ze života dobrovolně.

– To nepodepíšu. Cožpak nemáme elektrárny na zemní plyn?

Poprava plynem je v Německu politicky nekorektní.

– Tak dost, beru atomovou energii.

Rozumné rozhodnutí, atomová energie je stále tou nejbezpečnější. Pozor, zapínám!

– Už jsem po smrti?

Ne, máme výpadek. Zase odstavili nějaký reaktor ze sítě.

– Můžete mi zatím trochu uvolnit pouta? Už mi mravenčí v nohách.

Ah, výborně, zdá se, že konečně připojují sluneční panely.

Andreas Thiel

(přeložil Albert Salický / Neviditelný pes)

Osudový konvoj: Další úchvatný námořní román Františka Novotného

Přes Atlantik vyráží luxusní jachta, zatímco v jiné časové linii tam bojují válečné lodě, jejichž střetnutí může ovlivnit celé 20. století. Nabíjejte děla!

V článkách na webu www.radiodixie.cz se celkem často setkáváte také s alternativní historií. Mezi úspěšné autory tohoto žánru v Česku patří samozřejmě náš redakční kolega **Honza Drnek** a také mladý **Honza Kotouč**, ale nejsou pochopitelně jediní. Ve svém kulturním cyklu *Valhala* zabrousil do této oblasti rovněž **František Novotný**, jenž o několik let později vzbudil nemalý rozruch svou knihou *Křižník Thor*, jež se dá krátce charakterizovat jako námořní techno-thriller. A nedávno poslal na český trh své nové epické dílo, v němž se pojí alternativní historie a námořní román. Jak tedy dopadne plavba jeho *Osudového konvoje*?

Kapitán ve dvou časových liniích

Přístav Boston, dnešek. Český námořní kapitán **David Marek** dostane od ruského boháče úkol, a to přeplavit jeho luxusní jachtu *Oněga* do Evropy. Během čekání na zbytek posádky si hodlá prohlédnout památky ve městě, ale připlepe se ke dvěma podivným výbuchům, při nichž potká záhadnou ženu šlechtického původu. **Erwina Dubská**, jak se kráska jmenuje, potřebuje pomoc, kterou Marek jako správný gentleman samozřejmě neodmítne, a proto záhy zjišťuje, že kráska sleduje jakýsi nesmírně důležitý úkol. Bez varování se ale přenášíme do zcela jiného Bostonu, a to do přístavu za druhé světové války.

Tahle druhá světová válka se však velmi liší od té, jež se vyskytuje v učebnicích. Piše se rok 1946, Hitler pořád ovládá



Nějak takhle by mohla vypadat vlajka České eskadry loďstva Podunajské federace



Eskortní lodě britské třídy River (na snímku plavidlo HMS Chelmer) měly důležitý podíl na ochraně spojeneckých konvojů v Atlantiku

kontinentální Evropu a Velká Británie bojuje o přežití v bitvě o Atlantik. V řadách Spojenců se však nalézá i Česká eskadra, poslední zbytek loďstva Podunajské federace, tedy bývalé habsburské monarchie, jež přečkala první světovou válku a změnila mocenské poměry v Evropě.

Rovněž tady potkáváme kapitána Davida Marka, ovšem zde jako velitele fregaty *SMS Jizera*, jedné z nejmodernějších lodí, jaké Spojenci vlastní. Doprovází do Británie životně důležitý konvoj, který se plaví po stejné trase, jakou v první časové linii sleduje jachta *Oněga*. Oba příběhy se tak střídají a postupně vychází najevo jejich tajemné propojení, jež způsobuje záhadný přístroj, který v obou časových liniích vlastní hraběnka Dubská.

Jachta *Oněga* čelí bouřlivému počasí Atlantiku, zatímco *SMS Jizera* vzdoruje německým ponorkám. V obou světech se ale množí různé podivné události a kapitán David Marek začíná cítit a chápat, že všechno je jinak a že se připlepe do složitého boje o moc. A pokud jej náhodou přežije, určitě už nic nebude jako dřív.

Náročná, ale propracovaná četba

Zájemce je potřeba varovat, že *Osudový konvoj* určitě není jednoduché čtení, což koneckonců u **Františka Novotného** není nijak překvapivé. Nedosahuje sice až monstrózní spletnosti cyklu *Valhala*, ale dvě proplétající se časové linie kladou na pozornost a paměť čtenáře docela velké nároky. Obdobně jako v případě *Křižníku Thor* musíte počítat i s nemalou porcí námořnické a vojenské terminologie a mlčky se požadují aspoň některé znalosti z dějin druhé světové války, především z bitvy o Atlantik a z bojů ve Středomoří.

Bez nich sice lze příběh pochopit, ovšem nelze si jej v plné



Australská fregata **HMAS Culgoa**, ze které se v románu stává plavidlo **SMS Odra**

síle vychutnat se všemi pozoruhodnými detaily. Podobně jako ve Valhale se totiž i také zde autor takřka „vyžívá“ v četných odkazech na historická i pop-kulturní díla, což rovněž klade na čtenáře jisté požadavky, ač František Novotný je obvykle „milosrdný“ a často nechá některou z postav zmínit elementární kontext.

Ostatně samy postavy si zaslouží zvláštní zmínku. Nej-silnější stránkou Osudového konvoje je úžasně propracovaná zápleтка, jež stojí na výborně promyšlených historických základech, jenže to vše by nemohlo fungovat bez kvalitně vykreslených postav. Naštěstí také tady Novotný odvedl výtečnou autorskou práci, a to hlavně u kapitána Marka, u kterého má překvapivě mnoho prostoru introspektivní psychologie.

Autor zvolil i poněkud zvláštní způsob vyprávění, jelikož o plavbě Oněgy mluví přímo David Marek v ich-formě, kdežto „válečnou“ linii sledujeme ve třetí osobě, což přispívá k tomu, že je každá z „verzí“ této postavy vystižena trochu jinak. Kromě románových hrdinů ale na scénu přichází i historické (ač-koli „alternativní“) osobnosti, např. **Ian Fleming**, jenž před svou spisovatelskou kariérou působil v britské námořní zpravodajské službě.

Trvající debata o bitvě o Atlantik

Jak možná víte, sám František Novotný je (kromě spisovatelství) námořní kapitán, takže moře dokonale zná jako před-měť své práce a největší vášně. Napsal ostatně také faktografické knihy o historii válečných plavidel, mj. skvělé pojednání Veleobří oceánů, jež se týká bitevních lodí, bitevních křižníků a jejich bojů v obou světových válkách.

Bitva o Atlantik přinesla obrovský rozvoj námořních technologií a taktiky.

Svoje znalosti pochopitelně zú-

ročil i v Osudovém konvoji, v němž tak můžeme sledovat nesmírně působivý „útek“ České eskadry Podunajské federace z přístavu Pula, alternativní průběh druhé bitvy u Velké Syrty (kde se 22. března 1942 střetly britské a italské lodě) a napínavé střety s nacistickými ponorkami při bitvě o Atlantik.

Té se věnuje vskutku velký prostor mj. v souvislosti s debata-mi o tom, jak moc byl tento úsek druhé světové války skutečně rozhodující. Dlouhá léta se totiž říkalo, že Británie se udržela jen těsně a německé ponorky byly blízko tomu, aby ničením obchodních lodí přivedly vyhladovění a kapitulaci ostrovů. Toto

mínění podpořil i **Winston Churchill**, jenž napsal, že to jediné, čeho se za války opravdu bál, byly německé ponorky.

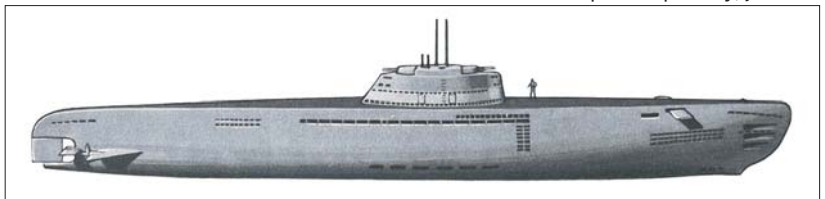
Ve druhé polovině 90. let ovšem toto tvrzení dostalo těžkou ránu, protože americký historik **Clay Blair** vydal dvoudílnou knihu **Hitlerova ponorková válka**, v níž za pomoci tvrdých čísel dokázal, že se Němci ve skutečnosti nikdy ani nepřiblížili tomu, aby Británii odřízli, neboť se dopustili množství chyb. Novotný se na Blaira přímo odkazuje a v jeho časové linii jednají Němci jinak.

Na scénu tedy přicházejí mj. „smečky“ tehdy supermoderních ponorek **Typ XXI** a námořní bombardéry **Junkers Ju 290**, ale ani Spojenci samozřejmě nezahálejí. Daleko dříve než ve skutečnosti proto vzniknou raketová torpéda **ASROC**, která nese také fregata **SMS Jizera**.

Češi (zнову) v epicentru události

Fanoušky „skutečné“ i alternativní historie také určitě velice zaujme promyšlený svět, který se vzdáleně podobá **Druhému dechu habsburské monarchie** od Jana Drnka. Nepochybné je, že za předpokladu uchování nějaké formy Rakouska-Uherska (pochopitelně s tím, že by se podobné vyrovnání provedlo i s Čechy a Jihoslovany) by se mocenské poměry ve střední Evropě rázem změnily. Hitler i Stalin by museli ve svých kalkulacích počítat s tím, že tady existuje mocnost, která se nenechá jen tak snadno „spolknout“.

Podíváme-li se na současnou mapu a na procesy, jež dnes



Revoluční německé ponorky **Typ XXI** neboli „*Elektro-Booty*“ mohly při dřívějším a masovějším nasazení změnit situaci v bitvě o Atlantik

Dystopie Radmily Irlacherové překvapí

Spějí i vyspělé civilizace nevyhnutelně k zániku? Všechny, doufejme, nikoli, ale například klasik britského dobrodružného románu Henry Rider Haggard to formuloval jednoznačně: „Existovaly vyspělé civilizace, které zanikly, a podobné zkázy říší se opakují, co je svět světem. Každá civilizace zanikne v rámci přirozeného procesu a sešlostí věkem. Každá vyrostla z barbarské půdy jako strom, a pokud se týká mě, tak věřím, že do stejné půdy padne jako strom, dříve nebo později, a jako se tamtéž škácely civilizace egyptská, řecká, římská i spousta civilizací dalších, o kterých už dnes ani nevíme.“

Próza Radmily Irlacherové *Koloběh věčného dění* (2018) má (nikoli v tiráži, ale na titulní straně uvedený) podtitul *Příběh bájně minulosti, která se možná stane naší budoucností* a začíná naprosto profánně v listopadu 2017, aby skončila právě rok poté. Už druhá kapitola nicméně osvobodí čtenáře od „povolebních nálad“ České republiky a přenesle mladou hlavní akterku Markétu Novákovou (právě se stala lékařkou) do roku 2157. Letopočet je ovšem počítán obyvateli dávného Egypta, takže z jiného základu, než kterým je narození Ježíše Krista, a samotná Egyptská říše je zcela jiná, než se dnes učíme.

Autorka zvládla na nevelké ploše propracovat až do detailů překvapivě odvážnou dystopii. Jistě lze dílu vytknout až přílišné množství fantastických prvků, některé z nich vlastně jsou berle (regulérní šance hlavních hrdinů žít více životů ve více stoletích a sledovat díky tomu dějinný vývoj), ale naprosto to nevádí ve sféře zde prezentovaných vynálezů. Nejde totiž o fantasy, žánr dnes tak častý, jde skutečně o science fiction nadšenou technologiemi, jejich zdokonalováním, inženýrskou

prací. Mimo jiné jsme i svědky budování pyramid a vzniku sfingy v Gíze, ale budování se odehrává způsobem věru nečekaným. A zrovna tak román předkládá vlastní verzi zrození Ježíše Krista i jeho ukřižování. Jistě, podobné motivy se mnohde vytvořily už víckrát, ale nebylo to vždy s takovou věrohodností. Navíc román disponuje pozoruhodnou empatií a výrazně sociálním pohledem na lid v kontrastu s elitami. Až kontroverzně autorka pracuje s aktuálním problémem migrace. Zřejmě jej přítom užíla spontánně. Dílo očividně vznikalo přímo pod vlivem dnešních problémů a určitá jeho provokativnost tkví v tom, že je přívalem uprchlíků z Afriky vnímán jako plánovaný a cílený útok na „plebs“, který byl umožněn elitami ve snaze mít pracující většinu pod kontrolou. Empatie a ženská citlivost navíc autorce rozhodně nebrání v tom, aby bez iluzí vyličila krutosti dávné civilizace, která je metaforou té dnešní. Metaforou i předzvěstí. Radmila Irlacherová má odvahu zoufalkyně, když si vzala sousto, před kterým by zaváhal i král sci-fi Robert A. Heinlein, ale odvážným štěstím přeje. Dílo působí svěže, není to naivní věc. Ani není inspirováno literaturou. Možná i proto je působivé. Má spád, ale mnohé sekvence si nezadají s Orwellem. Jak zvíme i sami tušíme, musí být masám vštípeno, že je práce štěstím. Ale každý v sobě má (či bude mít) čip, jehož prostřednictvím může být zabit. Autorka reflektuje dávné i dnešní otrokářství a varuje před nenápadným návratem k tomu nejhoršímu. Předvádí egyptskou éru, v níž už elity neriskují, že divocha nezkontrolují v pokorného dělníka, takže si dělníky rovnou vyrábějí. V líhních. Je pozoruhodné, s jakými detaily nám to kniha umí předložit. Její děj zprvu sledujeme očima dcery



Kniha prozradí, proč podunajská fregata **SMS Jizera** třídy *Super River* vypadá jako derivát americké třídy plavidel *Oliver Hazard Perry*

probíhají v Evropské unii, nelze nevidět paralely s historií, která se ostatně opakovala již nejednou. Už jen základní znalosti geopolitiky ukazují, že střední Evropa prostě vždy bude regionem, o který se budou „přetahovat“ velmoci ze Západu i Východu, nehledě k tomu, že se „za rohem“ nachází tradičně výbušný Balkán, jenž představuje nejen cestu na Blízký a Střední

Východ, ale současně také cestu sem pro expanzi nějaké tamní velmoci, ať se už bude nazývat jakkoli. To jsou geopolitické axiomy, jež spolehlivě přebijí každou ideologii, a tak nezáleží na tom, zde v té či oné zemi panuje demokracie, autoritativní režim nebo totalita libovolné barvy.

A ať za tím stojí (podle přesvědčení každého) příroda, vesmír, osud nebo Bůh, jistě je, že Češi se zas a znovu ocitají uprostřed toho všeho, zpravidla jako oběti „her“ velmocí, ale občas (byť docela vzácně) také jako aktivní hráči. Kniha od *Drnka, Kotouče* či *Novotného* lze proto brát i jako nápopověď, že přes pevně dané umístění na mapě není pevně daná naše budoucnost a že se Češi musí (konečně) rozhodovat i sami za sebe. **Osudový konvoj** tak není jen špičkový román, ale rovněž pozoruhodný podnět pro hluboké zamyšlení.

Lukáš Visingr
www.radiodixie.cz



geniálního vynálezce dávných časů a spoluzakladatele korporace Holečka. Tato dívka se v mladistvém anarchismu dobrovolně vmísila mezi pracující na území dnešní Evropy a postupně porozumí tragédii světa. Už ví, že to, co její rodina přivedla do reality svými mozky, bylo zneužito.

Další sekvence sledujeme očima lekařky Markéty. A jestliže Haggard a jiní mluvili o umírání civilizací, Irlacherová nezapomene zdůraznit, že jsme nepoučitelní. Opakujeme tytéž chyby, až zvítězí zlo. Jak jen odpudivě působí v románu momenty, v nichž sledujeme zcela samozřejmou eliminaci raněných robotníků tyranským diktátorem alias elitami, a stejně odpudivá je okamžitá eliminace hrdinčina souseda poté, co u něj kamera spatří knihu o lásce. Zde próza, pravda, nastoluje situaci známou z klasické Bradburyho knihy, ale „banalita zla“ je oproti ní děsivější. A vlastně se zde zabíjí na dálku dost podobně, jako to měl Harry Killer v africkém Blacklandu v *Podivuhodných dobrodružstvích výpravy Barsacovy*.

Láska a sex jsou pak vládci dávné říše umně redukovány, ba potlačeny. Anebo proměněny v kybernetickou záležitost bez citů. O to působivěji vynívá v rámci takového světa Markétin vztah ke kontroverznímu vynálezci Pavlu Holečkovi. Radmila Irlacherová zbudovala svůj krátký román jako šokující a v dnešní době až drzou epopej, která ilustruje zcela konkrétní a úvodem zmiňovanou knihu *Praktický idealismus*, jejíž autor (kupodivu) míní, že se z prostých obyvatel „Spojených států evropských“ stanou podlidé pod vlivem „misenin ras“. Tito podlidé budou snáze ovladatelní elitami boháčů, celebřit a vědců. „Je třeba zrušit právo na sebeurčení národů,“ prohlašuje autor *Praktického idealismu* Kalergi, a národy je dokonce třeba postupně úplně eliminovat. Jak? Stačí etnická separatistická hnutí. Nejprve, jak pochopíme, bývá odstraněna demokracie (čili moc lidu) – a poté už je redukován lid sám. Jeho zbytek se stává nevědomými otroky. V autorčině vizi jsou pak otroci konkrétní skupinou dobrovolných „iluzionistů“, lidí „v iluzích“ zapojených do milé jim práce. Milé tak, až je to samé překvapuje. Ovšemže jednají v totální nevědomosti o okolním světě.

Mám-li srovnat působivost knihy s nějakou jinou, napadá mě dílo, které napsal Alfred Kubin. *Země snivců*. Taky ono je podobně propracováno i plno deziluze.

V *Koloběhu věčného dění* jsou představeny právě příčiny biblické potopy a autorka má kompletní koncept, kterým reflektuje proměny celé Země. Zvláštní je snad jen to, že tu stojí jen jediný dobrotivý vynálezce takřka za vším, aniž by byl eliminován jinak masivním zlem, které sám nechtěně vypustil jako džina z láhve. Dobře však, že Holeček přežije, jinak by kniha vyzněla úplně defetisticky. Místo toho objevujeme optimismus díky skupině mocných demiurgů. Úloze jedince v dějinách tak

autorka – spíše bezděky – věří a... A částečka jejich elit přece zůstane s dobrem. Navíc ona částečka umí (i když pouze do jisté hranice) reprodukovat sebe samé v časovém toku dějin.

Science fiction tohoto typu bývá spíš doménou mužů. Také

autorka ale drží stále všechny nitky příběhu, a to jak ty globální, tak ty osobní. Sledujeme bombardování naší civilizace částečkami asteroidu a ztráty jsou velké, ale díky důmyslu lze přesto začít znova. Skoro od nuly, ale znova. Bez jakýchkoli problémů také autorka přechází od ryzí sci-fi do katastrofického žánru a při tom všem s lehkostí uhání vpřed, kupí věrohodné obrazy a klade vedle sebe zdánlivě nesouměřitelné události. Drobnosti – a naopak obří vize. Například těhotenství – a konec světa. „Ježíška“ – a do detailů líčené vynálezy génia. Celý román je ostatně uveden výrokem Nikoly Tesly. Bylo by škoda, kdyby zapadl. I takřikajíc zapadlý by ale zřejmě musel být objeven. Je to příklad v dobrém smyslu spontánně vytrysklého díla, kterým autorka možná překročila vlastní stín, aniž si to uvědomila.

Radmila Irlacherová: *Koloběh věčného dění*. Ilustrace Lenka Filonenko. NAVA. 2018. 124 stran

O autorce

Radmila Irlacherová se stará o postiženého syna na vsi těsně u Plzně. Roku 2019 píše přinejmenším svou pátou knihu (*Koloběh věčného dění* byl teprve třetí).

Autorka absolvovala střední ekonomickou školu a studovala školu vysokou. Jak sama uvádí, podmínkou jejího dokončení ale byl cizí jazyk, a ona „nemá na jazyky talent“. Naopak ji bavily předměty jako mikroekonomie, psychologie a právo, z něhož měla „za jedna“.

Hrála závodně šachy, ale omezila tu činnost; v jejím okolí tu hru ostatně nikdo neuměl. Položil jsem autorce několik otázek.

Vy jste odešla ze zaměstnání?

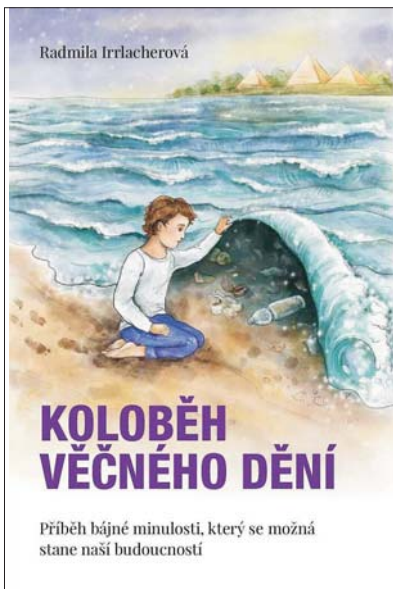
Ano; momentálně nepracuji a starám se o syna po nehodě (tedy péče o osobu blízkou), ale předtím jsem byla zaměstnána jako dispečerka ve firmě APB, dříve Prefa Zbůch, měla na starosti auta i řidiče a zajišťovala jim práci.

Máte vypsanou ruku. Cvik? Přirozený talent?

Že by přirozený talent? Ale netoužím stát se spisovatelkou.

Už jí jste. A co vás k psaní přivedlo?

Mé důvody jistě každého překvapí. Asi před osmi lety měl můj jediný syn dopravní nehodu a došlo k poškození mozku. Zůstal ochrnutý a teď jen leží. Po dvou letech od nehody, během nichž vystřídal pět různých zdravotních zařízení, jsem nevydržela naši dokonalou péči o postižené, všeho se vzdala a vzala si ho domů. Zpočátku to pro mě bylo hrozně depresivní. Jako když zavřete společensky založeného člověka na samotku, kde nemá šanci promluvit si za celý den s nikým inteligent-



ním. A tak jsem musela začít se sebou něco dělat. Psaní je tedy osobní boj s osudem a účinný prostředek proti depresím. Když mě občas přepadnou, sednu, píšu a zapomenu na běžné strasti života.

● Vaše odpověď mi připadá, nevím ani proč, neúplná.

Já nechci nic dodávat. Když jsem si vzala syna domů, bylo však zapotřebí udělat spoustu stavebních úprav, i když jen postupně a podle momentálních finančních prostředků. To poslední, co v jednu chvíli zbývalo, byl bezbariérový přístup do domu, a smyslem mého psaní v tu chvíli tedy mohlo být vydělat na balkonové dveře a umožnit, aby se mohl syn častěji a snáz dostávat ven. Stály sedmadvacet tisíc a říkala jsem si stále: „Když je knihou vydělám, půjde o splněný cíl.“

Čtete?

Nejraději mám knihy od Pavla Frýborta. *Městečko jako malované* jsem četla dokonce několikrát. Když se mi nějaká kniha líbí, ráda se k ní vrátím. Jinak čtu vše, co mi přijde pod ruku, a donutím se dočíst i nezábavné knihy.

Vzpomeňte ještě na začátky svého psaní.

Asi v patnácti letech jsem začala tvořit básně a později texty k písním, to tenkrát byla moje jediná ambice a přání: napsat text, který by vyšel na CD.

Nevyšlo to?

Ale ano. Sen mi umožnil zrealizovat Peter Fider, producent a člen skupiny *Verona*. Na jejich CD *Girotdno a Meziprostor* vyšlo pár písní, kde jsem autor nebo spoluautor textu. Ale první literární pokusy, když nepočítám verše, byly historické romány; a také mám už dlouho rozepsaný muzikál o Marii Stuartovně.

Ivo Fencí

Ukázka z knihy

Pyramida ukrývala převratnou, dosud nepoužitou technologii, a prolínaly se tu hned dvě technologie. Antigravitační a kondenzační... Pyramida byla vlastně takový velký brouk, co místo krovek rozprostíral do prostoru antigravitační a elektromagnetickou energii. Vítr vanoucí od moře narážel na neviditelnou elektromagnetickou bránu a tím docházelo ke kondenzaci. Vytvořila se vždy kapka vody a ta díky antigravitaci nedopadla k zemi, ale změnila směr a padala kolmo ke stěně pyramidy. A někdy byla kondenzace tak silná, že kapky shlukující se dohromady vytvářely větší kapky a ty se následně spojovaly ve vydatné řetězce vody směřující ke stěnám pyramidy. V nekonečné proudy deště. Právě odsud byl odvozen název Nebeské vodopády.

To nejdůležitější se ale ukrývalo uvnitř, pod kamenem. V pyramidě bylo několik komor propojených chodbami. Ty měly svůj význam. Jedna vedla do podzemní komory. Zde docházelo v obřích akumulátorech k ukládání přebytečné energie. V dolní komoře umístěné výš uprostřed pyramidy bylo zařízení vytvářející elektromagnetické pole. Tok elektromagnetických částic proudil do vnitřního prostoru pyramidy a tady narážel do stěn vystavěných pod různými úhly. Tím se tok částic rozkmital a jako elektromagnetický vír vířil prostorem. Nabýval na síle a intenzitě. Když dosáhl potřebného stupně, byl přeměřován do horních komor, zrcadlově umístěných vedle se-

be. Z každé byla vyvedena šachta směrem k nebi a těmito šachtami, vystavěnými pod potřebným úhlem, byla koncentrovaná energie vysílána do prostoru.

Onen potřebný úhel ochráňoval hranici magnetické brány. Šachty na jižní straně směřovaly k souhvězdí Orionu a hvězdě Sirius, ty na severní straně k Polárce a Velkému vozu.

I z dolní komory vedly dvě šachty směrem k nebi, ty však byly v horních částech zazděny a v dolní části obloženy pláty zlata a alabastru. Pláty měly izolační účinek a usměřovaly tok elektromagnetických částic, aby nedocházelo k úniku energie směrem k zemi, ale jen k nebi. Použití zlata se díky jeho vlastnostem ukázalo jako nejvhodnější. Zlato nereziví, nekoroduje a je nemagnetické.

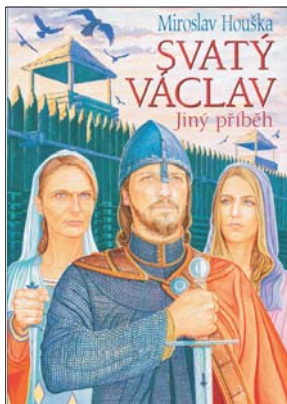
Spodní komora byla s horními propojena velkým vzestupným schodištěm a celý prostor byl průchozí. Schody vedly jak po levé, tak po pravé straně. Chodby byly čtyřicet pět metrů dlouhé a osm a půl metru vysoké, měly trojúhelníkový průřez a byly vystavěny z vápencových bloků tak, že vrchní vrstva překrývala vždy tu spodní. Uložení bloků mělo zásadní význam, ovlivňovalo tok energie. Jak energie proudila a sílíla, posouvala se výš, vždy o jeden blok, až vystoupala do horních komor. Stěny chodeb byly rovněž obloženy izolačními pláty zlata...

A nad horními komorami byl ještě jeden, důmyslně skrytý prostor. Nikdo o něm nevěděl. Jen jeho tvůrce a pár vyvolených. Bylo to tajné řídicí centrum, místnost o velikosti patnáctkrát padesát metrů vybavená nejmodernějšími přístroji, počítači, skenery a biologicko-genetickou laboratoří. ◀

Svatý Václav – Jiný příběh – Čechy, rok 935

Mezi družinou knížete Václava a bojovníky jeho bratra narůstá napětí, neboť Boleslav již nechce platit daň východofranskému králi. Obě strany si vytváří vlastní mocenská centra. Boleslav si postavil nový hrad a Václav zlepšil opevnění hradiště Budeč, které obsadil elitními bojovníky. Ti mají také za úkol ochránit muže, jehož existence měla zůstat navždy utajena. Nepřátelský útok na Budeč spustí řetězec událostí, které vedou až k zavraždění legendárního knížete. Jakou roli v nich sehrály jeho matka a sestra?

Fiktivní příběh, který se opírá o nejnovější archeologické nálezy a málo známé pasáže starých legend a kronik (uvedených ve druhé části knihy).



Autor Miroslav Houška vystudoval práva na Univerzitě Karlově v Praze. O historii se zajímá již od dětství. Je spoluautorem knihy *Tajemství 14 knížat a jejich křtu v roce 845*, která zaujala čtenáře zcela novým pohledem na české dějiny v 9. století a teoriemi o tom, kdo ve skutečnosti byla první česká knížata.

Nakladatelství Elka Press, ilustrace Milan Fibiger, 152 str., 210 Kč

Sevneves je Sedmeroev!

Neal Stephenson je autor, který má českému čtenáři co říci, neboť *Sedmeroev* (Talpress 2018, originál 2015 u William Morrow*) je již osmým románem, který od něj vychází v českém překladu, zde Zdeňka Hoffmanna (jehož překlady mi byly dosud neznámé a do budoucna jej budu sledovat).

Platí, že Stephenson není v žádném případě autor na čtení v tramvaji a to ze dvou důvodů: protože jeho knihy jsou strašlivě tlusté (ač zde se český překlad udržel na pouhých 624 stránkách) a protože jeho knihy jsou náročné na čtenářovu pozornost. Ona náročnost na pozornost znamená, že nejsou pro letmého čtenáře, ale ideálně pro čtenáře vnímavého a čtenáře, který už leccos přečetl dříve, ideálně zrovna od Stephensona.

Stephenson je svým způsobem zabiják formátů: *Snih* (*Snowcrash*, o. 1992, č. 2007) je natolik svrchovaným kyberpunkovým dílem, že v žánru už neumožňuje vyrůst nikomu dalšímu, jen paběrkovat, *Diamantový věk* je naprosto svrchovaným dílem v kategorii výchovného románu (Rousseauův *Emil* je zahanben a převyššen), jeho *Barokní cyklus* (*Rtuť* o. 2003, č. 2008, *Zmatení* o. 2004, č. 2017, *The System of the World* o. 2004, česky snad někdy) je na poli historického románu něco obdobného, hutné a poučené a vysoce zajímavé dílo, které ostatní na poli přerůstá o hlavu a ramena. Pravdivost tohoto tvrzení si můžeme snadno doložit porovnáním s obdobnými díly (v případě *Barokního cyklu* si srovnáme prostředím zčásti totožný cyklus *Newtonovo dělo* a *Andělské počty* Gregoryho Johna Keyese a v případě *Sedmeroevu* zase *Pád Měsíce* Jacka McDevitta – srovnávaná díla nejsou rozhodně slabá, ale v porovnání se Stephensonem jsou prostě druhořadá). To ale neznamená, že Stephenson tupě kopíruje pravidla daných formátů: jeho volba daného žánru není nic jiného než čistě jeho osobní rozhodnutí a styl a provedení jsou nezaměnitelně stephensonovské a je jen na čtenáři, nakolik je ochoten a schopen díla stejnou mírou krevnatá a učená strávit.

Výše uvedená charakteristika platí i pro *Sedmeroev*** . Děj románu je, jak je u Stephensona pravidlem, prostý a lineární (větší výjimkou je snad jen *Barokní cyklus* a *Kryptonomicon*, které tvoří vzájemně provázaný celek paralelních dějových linií). Začínáme tím, že se na sedm kusů rozpadne Měsíc. (Což je událost, která není nikdy více zdůvodněna, ač není zapome-

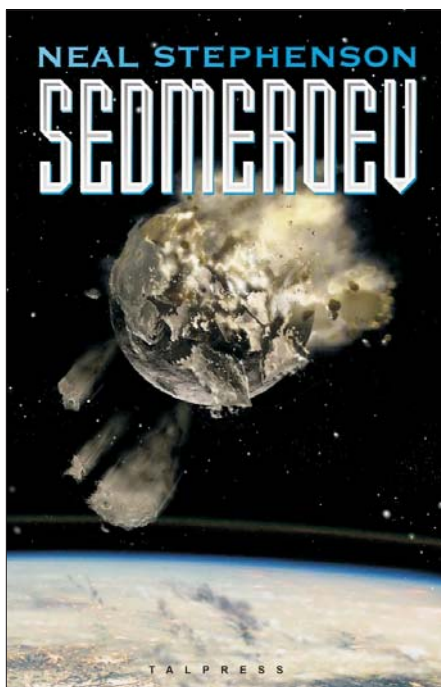
nuta, jen nezjištěna. A nikoliv, těch sedm kusů je falešnou sedmičkou, nemá s názvem románu nic společného.) Tato katastrofa se stane jen základem pro celou další sérii kataklysmat, které hrozily zničením civilizace, zánikem Člověka a prakticky celé ekosféry v dalších letech, a to na celá tisíciletí. V prvních dvou částech sledujeme Stephensonovy hrdiny, jak se pokoušejí přežít jako jednotlivci i jako rasa a v sérii suše, ale o to dramatictější popsaných událostí vidíme, jak počty lidí klesají z miliard na tisíce a pak na jednotlivce. Vystupujících postav je stále méně, hubí je katastrofy i vzájemné

boje o zdroje. Naděje na přežití lidstva zjevně s každou další stránkou klesají, a pokud první část je ještě naplněna nadějí, druhá je již jen spirála zmaru a zoufalství. Existuje spousta důvodů, proč mohl (a možná i měl) Stephenson ukončit svůj román již zde, na konci druhé části, v zoufalé situaci a jen s maličkým nepatrným světlem na konci tunelu, nicméně rozhodl se napsat i třetí část, která se odehrává o pět tisíc let později, na Zemi doslova obrozené a přetvořené, což nám dává poznat nové lidstvo, podobné a přece tak jiné než to staré. Tato část má ovšem jiné hrdiny než předchozí dvě a tvoří samostatný román, už že na změněném hřišti se hraji jiné hry, protože dny jsou jiné, ale lidé stejní. Z pohledu stavby příběhu je tento epilog až příliš dlouhý, ale Stephenson jej dokáže udělat tak, že se v něm uzavrou některé motivy z první a druhé části.

Pokud má Stephenson nějakou silnou stránku, je to jeho stylстика, dokáže napsat chytrý a poutavý děj a charakterizovat postavy živě a zajímavě. Jinou jeho silnou stránkou je nepochybná intelektuální výbava a světonázor, které mu umožňují realizovat psaní tak, jak je dělá. A pokud má jeho psaní slabou stránku, je to psaní konců: už *Snih* a *Diamantový věk* končí nikoliv kodou, ale spíše vyhráváním písně do ztracena, touto vadou netrpí sice třeba *Anathém*, ale přesto platí, že Stephenson (jako Karel Čapek) není autor silného aktslusu, ale právě konců spíše otevřených, což některé čtenáře může rozčilovat, naštěstí v případě *Sedmeroevu* je to konec dost silný, ač ne ostrý.

Zvážíme-li *Sedmeroev*: nejde o nejlepší Stephensonův román. Ale to znamená, že je stále o třídu lepší než 95 % ostatní produkce a rozhodně potěší duši a mozek trpělivého čtenáře.

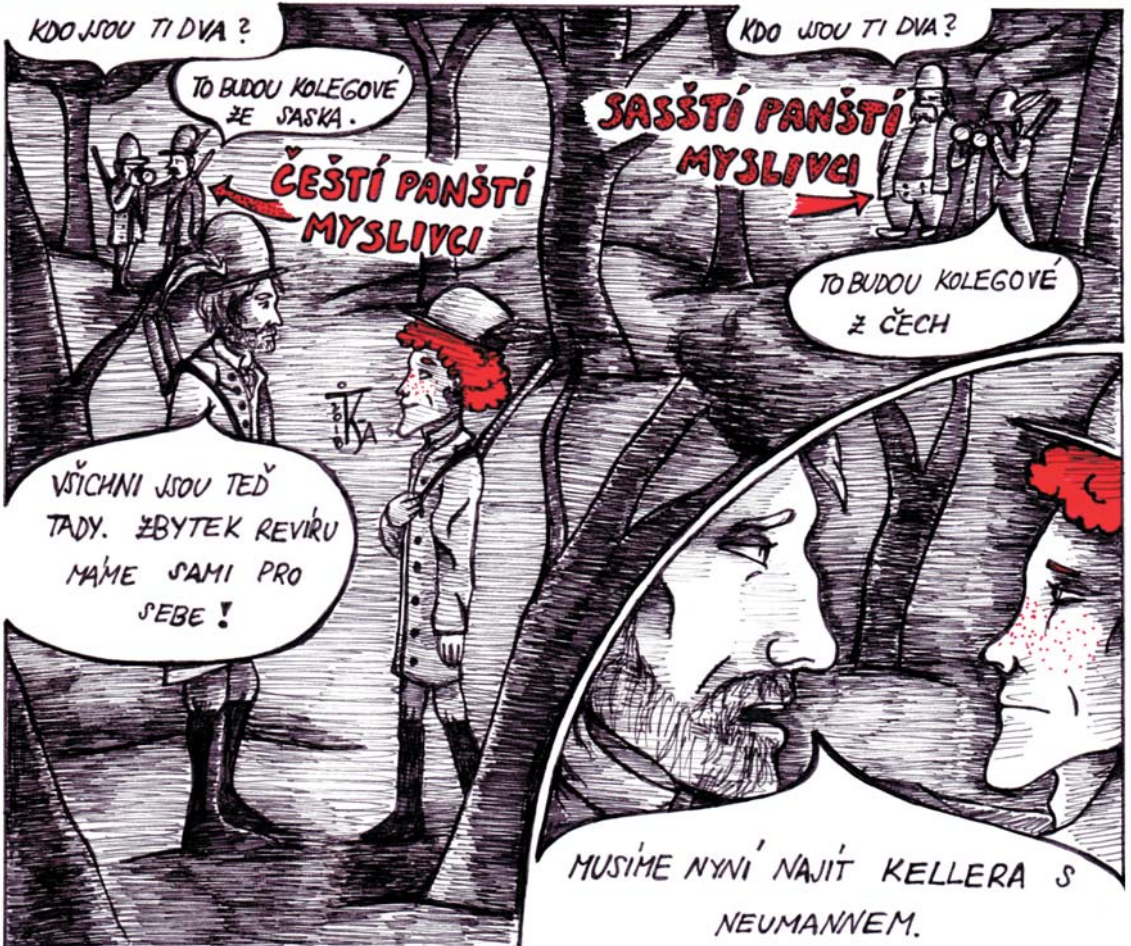
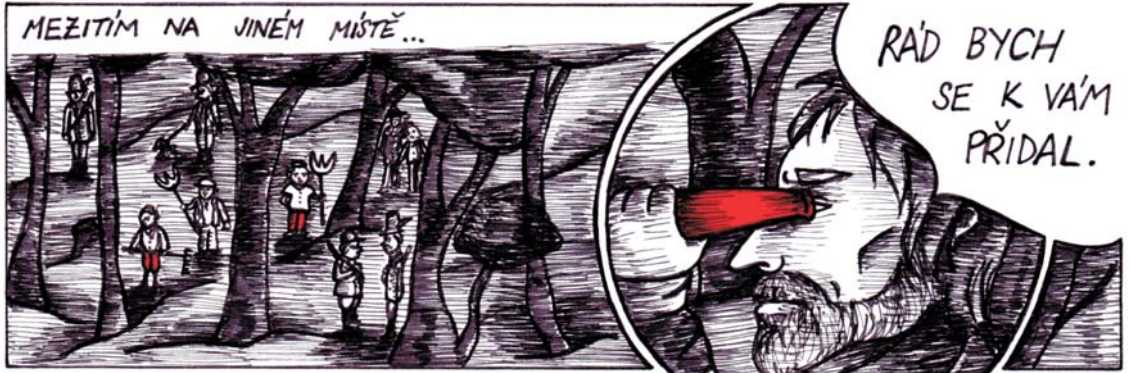
Ondřej Šefčík



* Toto druhdy nezávislé nakladatelství je vlastně jen pobočkou molocha HarperCollins, ve kterém se vydávají vysoce kvalitní díla mimořádných autorů, z žánrových třeba Neila Gaimana.

** Autor tohoto příspěvku se naschvál vyhnul jakékoli informaci o ději knihy a litoval, že překladatel neutil také palindromu, jaký je v originále, nicméně zvolené řešení je patrně nejelegantnější a nejvýstižnější, jaké mohlo být.





TY JSI PŘECE KARAŠEK!



A TY JSI KELLER!

A TY NEUMANN!



VŠAK JSME SE
SPOLU NĚCO
NAVANDROVALI!

NECHTE JE BĚŽET,
VŠAK ONA SI JE
SPRAVEDLNOST
NAJDE!



NA ŽÁDNOU SPRAVEDLNOST
NEVĚŘÍM. TA JE JEN
PRO PÁNY!

CO TADY VLASTNĚ DĚLÁTE?
JEDEN BY SI MYSLĚL, ŽE
JSTE SE DALI KE ZBOJNÍKŮM...



TY VÍŠ, ŽE JSEM MĚL NAMÍŘENO DO
DRAŽDÁN NA STUDIA. JENŽE JSEM
NEMĚL PENÍŽE A...

TO JA' JSEM NA TOM SNAD LÍP. PENEŽ
SICE MOC NEDOSTA'VA'M...



OBVINILI
HO ŽE
KRÁDEŽE,
KTEROU NEUDĚLAL.
MÁLEM SKONČIL
NA ŠIBENICI!

NA MĚ ZASE MŮJ MISTR
PŘIŠEL S TÍM, ŽE JSEM ZNEUC-
TIL JEHO DČERU. VYHODIL
MĚ A POSTRÁL SE OTO, ŽE
UŽ MĚ NIKDY NIKDO
NEZAMĚSTNÁ!

BEUVAVALO... UTEKL JSI Z
PRÁCE...

TO JE JEJICH SLOVO
PROTI TVÝMU.

TVŮJ MISTR JE VE SKUTEČNOSTI
TEN, KDO TI TOHLE VŠECHNO
SPÍŠKAL!



SERVAL SES
S PANSKÝMA
SLOUHAMA...



ALE MŮJ MISTR...



STÜLPNERE!



NEHŮŽU TOMU VĚŘIT. JEŠTĚ
VČERA JSEM BYL POCTIVÝM
ŘEMESLNÍKEM...



A ODE DNEŠKA
BUDEŠ ŽASE
POCTIVÝM
ŽBOJNÍKEM!

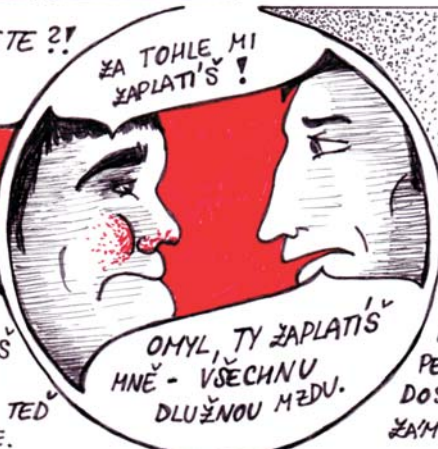


A TADY S TÍM MUŽEŠ
ŽAČÍT!

JAK SE OPOVAŽUJETE?!
POMŮC!!!



KOHO
SE CHCEŠ
DOVOLAT?!
VŠICHNI JSOU TĚD
V LESE.



ZA TOHLE MI
ŽAPLATIŠ!

OMYL, TY ŽAPLATIŠ
HNĚ - VŠECHNU
DLUŽNOU MĚDU.



PRO
ZAČÁTEK
BY STAČILY
PENÍŽE, COS
DOSTAL ŽE
ŽAMKU ZA KARAŠKA!



TO JE HANEBNÁ LEŽ, PÁNOVÉ.



A MYSLIVCE S VOJAĀKAMA
JSI NA NAŠ TAKY NE-
POSLAL, ŽE JO?!



TO BUDE NEDOROŽU-
MĚNÍ!

TOHLE DŘEVO JE DOBRÝ LEDA
TAK NA OTOP A NE NA
TRUHLAŘINU!



CO VY NA TO, PANE MISTR?!
BRÝO BUDE ŽASE ŽIMA...



TO JSOU, PANE,
ŽASOBICKY!

CELA VESNICE BUDE MÍT
TĚD CO JÍST.

NEEE!

NA'M NEDĚKŮJTE, TO TADY PANU MISTROVI.



JE TO MILÝ PÁN, ROZDĚLI
SE S VA'MI I O
POSLEDNÍ SKŮVU.

NĚCO MI TU SNAD
NECHÁTE, NE?!



A MY TĚD MÁME JEŠTĚ
PRÁCI NA ŽAMKU!

Pokračování přístě

Proč (ne)psat SF, když umíte (napsat) něco jiného

Dobrý den, Františka, které nelze nic odmítnout, protože také každému ráda pomůžu, mě požádala o přednášku, povídání nebo besedu na široké téma *minulosti a současnosti žánru fantastiky*. O té minulosti jsem mluvil již mnohokrát, a když zbyde čas, mohu se k ní opět dostat nebo zodpovědět případné dotazy, ale když mohu promluvit ke spisovatelům, kteří nejsou primárně autory fantastiky, míněno zúženě science fiction a fantasy, chtěl bych dát k diskusi pár svých postřehů a hypotéz o psaní fantastiky „mainstreamovými“ nebo „mainstreamově“ naladěnými autory a o ohlasu, jakého se asi dočkají od čtenářů z řad fandomu (tedy fanouškovské obce recipientů fantastiky). Což vám může sloužit jako varování nebo pomůcka.

Začnu vzdálenější historií (odříkaného chleba největší krajíc, nakonec na tu minulost zase došlo). Ve druhé polovině osmdesátých let dosáhla popularita science fiction (fantasy tu ještě byla takřka neznámá) v Československu z nejrůznějších důvodů mnohaletého maxima. Mělo to řadu mnohdy nesouvisících příčin, režim se v osmdesátých musel začít chovat trochu ekonomičtěji a bylo tedy záhodno, aby si vydávané knihy někdo kupoval, a SF už tehdy měla řadu věrných čtenářů, Clarkova sbírka povídek *Zpráva o třetí planetě* vydaná v roce 1982 má v tiráži uvedený náklad 135 tisíc výtisků. S přitakáním ekonomice souviselo lehké uvolnění normalizačního obojku, který vedl k postoji, když to pracující chtějí, tak jim to dejme, samozřejmě jen „vocamsad pocamsad“ a pod naším bdělým dohledem. Situace okamžitě využili fanoušci zakopaní v redakcích novin a časopisů, včetně těch pro děti a mládež. Zdeněk Volný prosadil rubriku o světové science fiction ve Světové literatuře, v sobotních přílohách většiny deníků se začaly pravidelně objevovat SF povídky, v měsíčníku *Věda a život* vyhlásili soutěž o nejlepší fantastickou povídku, v *T-magazínu* pod šéfredaktorováním Vladimíra Železného vyšly na pokračování teoretické statě o SF od Ondřeje Neffa a Jaroslava Veise, ve skutečnosti je obě napsal Alexandr Kramer, který měl být z rozhodnutí strany zneviditelněn.*

Ale zpět na začátek osmdesátých let minulého století, kdy mimo jiné začaly vznikat první sci-fi kluby fanoušků fantastiky.

Není divu, že se ve výše popsané atmosféře o SF začali zajímat i autoři, kteří se do té doby věnovali běžné beletrii, historickým nebo profesním románům, popřípadě detektivkám. Po několika letech to došlo až tak daleko, že při Svazu československých spisovatelů vznikla v roce 1987 Komise pro vědecko-fantastickou literaturu vedená zlopověstným tehdy mladým Josefem Peterkou.

Prvními autory z řad tradičních spisovatelů, kteří zabrousili do hájemství sci-fi, byly v té době tři skutečné dámy, které nelze podezírat z nějakého konjunkuralismu: Ludmila Vaňková, autorka do té doby historických próz, která svými *Mosty přes*

propast času v roce 1977 trochu předběhla dobu (jak tematicky, tak čas největšího zájmu o SF), následovala ji Ludmila Freiová, ta po přečtení *Biologické časované bomby* od Gordona Taylora přehodnotila své spisovatelské priority a začala psát science fiction a v roce 1980 vydala román *Vyřazený exemplář*, a k nim můžeme přiřadit i editorku Irenu Zítkovou, která v témže roce (1980) sestavila první antologii moderní české fantastiky *Neviditelní zloději***.

Pak se ale (na tehdejší poměry) s hosty z mainstreamu do slova roztrhl pytel.

Už v roce 1979 vydal režimní autor, opěvovatel združstevňování Bohumil Nohejl novelu *Hříšný Václav* o zemědělci, kterého ještě asi před Únorem unesli mimozemšťané, ti si zničili přírodní prostředí, aby jim hříšný Václav svou nepoškozenou DNA pomohl obnovit plodnost, kterou už ztratili. Jádrem příběhu je ale Václavovo rozkoukávání po nové vesnici, plné kombajnů a dalších socialistických vymožeností, když ho emzáci po letech vrátili zpět.

Následovali v roce 1981 Alexej Pludek, s mírně protizidovským románem *Nepřítel z Atlantidy*, o rok později Ota Dub: *Fantastické transplantace*, autor oprášil nějaké své polozapomenuté lékařské znalosti a zadumal nad transplantační etikou. Ale začali se přidávat i skuteční spisovatelé, v letech 1982 a 1983 vydal Vladimír Páral hned tři fantastické romány *Romeo & Julie 2300*, *Pokušení A-ZZ* a *Válka s mnohozvířetem*. Román *Případ doktora Karpety* o nesmrtelném poutniku časem vydal Jaroslav Boček rovněž v roce 1982. Asi by se dalo najít ještě pár případů, ale uzavřu tento výčet připomínkou, že v roce 1986 se o něco fantastického pokusili dokonce i Miroslav Skála nebo Jiří Švejda.

Jen málo z výše jmenovaného vydrželo zkoušku časem, ona za čtyřicet let bude zapomenuta i produkce dnešních sovdokářů (tím myslím skupinu dnes pravidelně vyhrávající Magnesii Literu), za podstatnější považuji, že **mnohá ta díla nepřijali za své fanoušci už v době jejich vydání**.

A právě zde sledávám jistou podobnost s dnešní situací, kdy se o výlet do krajiny fantastiky pokoušejí dnes úspěšní autoři, které fanoušci SF a fantasy považují za představitele současného mainstreamu. Někteří se toho výletu ovšem dopustili takřikajíc nevědomky, čtenáři fantastiky se jejich díla kvůli nějakému fantastickému ozvláštnění zmocnili, aby je pak shledali lehkými a zase je odvrhli.

Za třicet let od převratu se mnohé, možná skoro všechno změnilo, ale troufám si říci, že něco ze čtenářských očekávání fanoušků zůstalo stejné, a proto bychom si mohli z naznačených knižních osudů vzít nějaké poučení, protože už to tady jednou bylo, a situace se opakuje.

V posledních letech to s fantastikou zkusili například Miloš

* **Poznámka pod čarou**, když hovoříme o ghettu fantastiky, je v něm vlastně dnešní autorsko-fanouškovská obec uzavřenější než před třiceti roky, má sice dnes k dispozici hned dva profesionální časopisy (to je unikátní v celoevropském měřítku), ale mimo ně se k širší veřejnosti fantastika dostává hlavně prostřednictvím velkoformátů.

** **Další poznámka pod čarou**: Úplně první antologie československých SF povídek ve skutečnosti vyšla už v roce 1967, ale v ruštině – Когда я был великаном, předpokládám, že to zpoždění je také jedním z následků normalizace.

Urban: *Urbo Kune* (román o fantastické architektuře), Emil Hakl: *Umina verze* (na motiv umělého člověka), Martin Vopěnka: *Spící město, Můj bratr mesiáš, Nová planeta* (obvykle děšší hrdinové, takové české Hunger games, ale s humanistickým podtextem), Bianca Bellová: *Jezero* (řečí současné fanouškovské hantýrky jde o lyrické postapo inspirované katastrofou Aralského jezera), Michal Příbáň: *Všechno je jenom dvakrát* (fantastický motiv návratu v čase a odčinění viny).

Díky literárním portálům dnes můžeme čtenářskou obec rozvrstvit jemněji než třeba pomocí počtu prodaných knih nebo výpůjček v knihovně.

Například v Databázi knih (www.databazeknih.cz), kterou pravděpodobně navštěvují čtenáři všech „vyznání“, tedy žánrů, Haklovy fanoušky a pravidelné čtenáře nevyjímaje, spíše naopak, získala *Umina verze* 24 komentářů a hodnocení 75 % od 106 hodnotitelů. Na serveru Legie.info, kam chodí spíše čtenáři, kteří po Haklově knize sáhli, až když se dověděli, že (možná) patří do (jejich) žánru, ji nekomentoval nikdo a hodnotil jediný čtenář. Jen o něco lépe dopadl s *Urbo Kune* Miloš Urban, třem čtenářům stál za komentář a opět získal jen jedno hodnocení, přestože v obecné databázi má 25 komentářů a 65 bodů ze 100 možných od 80 čtenářů.

Připouštím, že u zvolených příkladů jde o autory, v jejichž díle fantastika tvoří jen menší část, a primárně píšou pro jiný čtenářský segment bez ambice oslovit i čtenáře SF/F, zmiňují je proto, abyste si všimli, že ani veškerá podpora, kterou jim poskytuje současný literární provoz, čímž myslím recenze v novinách, časopisech a literárních pořadech v rozhlasu a televizi včetně jejich webových stránek, jim na fanouškovském serveru nebyla nic platná. A to ani v případě Martina Vopěnky, jehož *Nová planeta*, která se dle mého snaží oslovit i čtenáře a fanoušky SF, ale stále se vůči kritice staví jako představitel vysoké literatury s humanistickým poselstvím, má na Databázi knih 29 komentářů a hodnocení 78 % od 82 čtenářů, ale na Legii opět zcela propadla (žádný komentář, jedno hodnocení).

Budu vás ještě chvíli mučit čísly, protože zvláště počet komentářů, což je asi nejvyšší stupeň aktivity běžného čtenáře, považují za zajímavé vodítko při hledání rozdílů mezi obecným a specializovaným čtenářem.

Lépe už na Legii dopadl Petr Stančík a jeho *Mlín na mumie*, opět vysoká čísla na Databázi: 157 komentářů a 80 % od 527 čtenářů, na Legii 4 komentáře a 75 % od 10 hodnotitelů.

Autor čtenářsky náročné SF *Spěšný vlak CH.24.12*. Jan Poláček dosahuje celkem vyrovnaného skóre, na Legii 12 komentářů a 87 % od 30 čtenářů a na Databázi 14 komentářů s 84 % od 41 hodnotících čtenářů.

Podobně *Stín modrého býka* od zde přítomné Františky (a Leonarda Medka) na Databázi 21 komentářů, 86 % od 89 čtenářů a na Legii 10 komentářů 89 % od 88 čtenářů.

Křížník Thor Františka Novotného je podobně vyrovnaný, Legie 10 komentářů, 80 % od 18 hodnotitelů, v Databázi 8 komentářů a 79 % od 33 čtenářů.

Ne tak vyrovnané, ale zato ve značně větších číslech se pohybuje hodnocení prvního dílu *Mycelia* Vilmy Kadleckové *Janťarové oči*. Databáze 98 komentářů a 83 % od 384 čtenářů, na

Legii 56 komentářů a 86 % od 81 hodnotících. Dá se očekávat, že k tomu dopomohlo i 26 recenzí prvního dílu Mycelia.

Ta ubíjející čísla se zdají naznačovat dvě věci, za prvé, že fanouškovská obec je méně tolerantní než čtenáři jako celek, ale nemusí to být úplně vysvětlení, protože je-li celek dostatečně velký, dojde na Františčina slova, že „Každá kniha si najde svého čtenáře“. Na to se ale nelze příliš spoléhat, protože ten čtenář se při současném stupni přesycení trhu (já tomu říkám, že je překnihováno) nemusí o vaši knize vůbec dovědět. A za druhé se zdá, že je snazší (v případě, že jste mimořádné dobří) z ghetta vystoupit, než do něho vejít a dosáhnout v něm uznání. Snad je to zřejmé z vybraných případů, mezi SF/F autory i zástupci mainstreamu jsem vybíral spíše ty ve své bublině úspěšné.

Proč je tomu tak, proč třeba Vladimír Páral a další před skoro čtyřiceti roky neoslňli, ale ani příliš neoslňli fanoušky SF, a proč se to nedaří jejich dnešním následovníkům?

Domnívám se, že za to mohlo *pojetí SF jako literární laboratoře, ve které se zkoumají reakce člověka na uměle vytvořené podmínky*. Takto žánr definoval Ondřej Neff v knize *Něco jinak* a není důvodu s ním nesouhlasit, až na to, že jenom tohle samo nestačí. Páral vystavoval své hrdiny nezvyklým podmínkám budoucnosti, Urban je umístil do pozoruhodného futuristického města, Hakl hrdinovi přiděлил umělého člověka, ale zatímco Čapek se bál, zda robot nevezme lidem práci, dnešního autora zajímá, zda se s ním dá souložit, ale ani to čtenáře SF nepřitáhlo.

Chybí jim totiž ta nejdůležitější, ale o to hůře definovatelná komponenta „pocit úžasu“, ono „sense of wonder“. A to je třeba vyvolat nejen ve čtenáři, musí jej zažívat i autor, ono se totiž pozná, pokud ne.

Pak je tu ještě pár maličkostí, už Jaroslav Veis někdy v době, kdy mu bylo o polovinu méně než dnes, postřehl, že fanoušek SF je čtenář akumulující, který knihy nejen sbírá, ale dokud mu to věk umožňuje, tak si je také pamatuje. A tím pádem má v hlavě své vlastní sci-fi univerzum. Což kupříkladu znamená, že když přijдете s nějakým motivem, který už byl použit v jiné knize, a on už byl použit každý, musíte počítat s tím, že jej fanoušek zná, a očekává od vás nějaké zdůvodnění, proč už zase toto. Takhle dnes vypadá originalita.

Podstatnou změnou oproti osmdesátým létům je i to, že tehdy autor SF popisoval svět, ve kterém SF neexistovala. Hrdina ještě mohl vidět létající talíř a nevědět, co to je. Dnes když souseď vašeho hrdiny vsadí na dostizích a pětkrát za sebou vyhraje a nikoho v jeho okolí nenapadne, že má stroj času nebo zřetřejší noviny, pomyslí si čtenář, že buď hrdina, nebo jeho autor jsou slabomyšlní. Na druhé straně je třeba se vyhnout přemíře popkulturním odkazů a tzv. hláškování, ale to už fušuju do tvůrčího psaní..., takže je na čase končit.

Nicméně nechci nikoho od psaní SF/F odrazovat, Iain Banks dokázal napsat *Pomysli na Fléba* i *Most*, jen si to předem dobře rozmyslete. (Nebo začněte s fantasy 😊)

Děkuji za pozornost (těm, kteří to se mnou vydrželi, a raději netleskejte, ať nevylekáme ty, kdo usnuli 😊)

Zdeněk Rampas

Tabulka odvyprávěná v předchozím textu:

Autor	Kniha	Databáze knih			Legie.info			Poznámka (stav k 19. 3. 2019)
		Komentáře	Hodnocení	Body	Komentáře	Hodnocení	Body	
G. R. R. Martin	Bouře mečů	195	2705	95 %	38	259	94 %	vybrán díl s nejlepšími hodnocením
J. Kulhánek	Vyhlídká na věčnost	188	1092	89 %	162	292	82 %	dtto
P. Stančík	Mlýn na mumie	157	527	80 %	4	10	75 %	
V. Kadlečková	Jantarové oči	98	384	83 %	56	81	86 %	vybrán první díl řady
O. Neff	Tma	49	306	78 %	9	83	82 %	první vydání
F. Kotleta	Řetězová reakce	43	135	89 %	1	19	88 %	
M. Vopěnka	Nová planeta	29	82	78 %	0	1	-	neuvádím hodnocení jediného čtenáře
S. Erikson	Lovci kostí	26	248	96 %	139	296	96 %	aktivní až nekritický fanklub
M. Urban	Urbo Kune	25	80	65 %	3	1	-	neuvádím hodnocení jediného čtenáře
E. Hakl	Umina verze	24	106	75 %	0	1	-	neuvádím hodnocení jediného čtenáře
F. Vrbenská & L. Medek	Stín modrého býka	21	89	86 %	10	88	89 %	
J. Poláček	Spěšný vlak Ch24.12.	14	41	84 %	12	30	87 %	
F. Novotný	Křížník Thor	8	33	79 %	10	18	80 %	

Kak ja byl velikanom

Pro zajímavost obsah první československé antologie SF, vydané v Moskvě, viz: <http://www.fantlab.ru/edition19521>

Как я был великаном

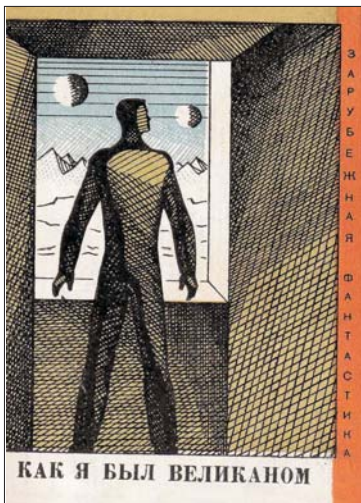
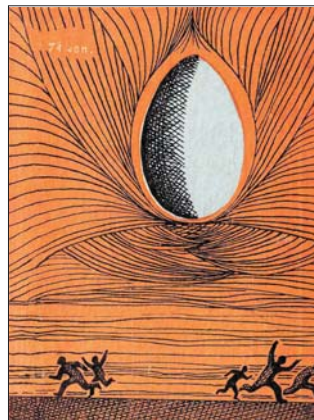
Составитель: В. А. Мартемьянова

М.: Мир, 1967 г.

Серия: Зарубежная фантастика

Содержание:

- И. Бернштейн. Научная фантастика Чехословакии (предисловие)
 Карел Чапек. Система (перевод В. Мартемьяновой)
 Карел Чапек. Контора по переселению (перевод В. Мартемьяновой)
 Ян Вайсс. Метеорит дядюшки Джулиана (перевод Н. Аросевой)
 Йозеф Несвадба. Ангел смерти (перевод Р. Разумовой)
 Иван Фоустка. Пламенный континент (перевод Ю. Молочковского)
 Йозеф Талло. В минуту слабости (перевод А. Головачевой)
 Душан Кужел. Бегство из рая (перевод В. Каменской)
 Иржи Берковец. Аутосонидо (перевод Е. Аникст)
 Владимир Бабула. Как я был великаном (перевод А. Головачевой)
 Иржи Брабенец, Зденек Веселы. Преступление в заливе духов (перевод П. Антонова)



Pár odpovědí na anketu Sardenu

JIŘÍ PAVLOVSKÝ (spisovatel, nakladatel)

Iain Banks: Pomysli na Fléba (Classic 2000, Planeta9, překlad: Richard Podaný)

Rozhodně velké překvapení. Přiznám se, že jsem trochu čekal intošárnu, popisnou a pomalou... a dostal jsem rychlou a inteligentní space operu, která rozhodně patří k tomu nejlepšímu, co v žánru existuje.

Peter F. Hamilton: Pandorina hvězda I: Bariéra (Planeta9, překlad: Petr Kotrle)

Tohle už jsem četl před drahným časem, ale teď se jeden z nejslavnějších autorů moderní space opery znovu vrátil na české pulty... a hned se svým podle mě nejlepším příběhem. Je tu cestování vesmírem, nebezpeční protivníci, sekty, policejní pátrání... a to je teprve jen rozjezd, s každým dalším dílem to bude nabírat grády.

Neal Stephenson: Barokní cyklus 2: Zmatení (Talpress, překlad: Petr Kotrle)

Barokní cyklus je historický epos pro lidi, kteří se už v historii vyznají, a tudíž se autor může věnovat tomu opravdu důležitému – ekonomii. Jo, série je v podstatě o vzniku moderní ekonomie a vědy (se spoustou slepých odboček). Pár akčních scén tam je, ale stejně se kniha víc věnuje odborným rozpravám. A i když to vypadá, že tu knihu spíš odstřeluju, tak se mi Zmatení dost líbilo. Jak kvůli skvělému, lehce sarkastickému stylu Neala Stephensona, díky kterému se četly příjemně i statické pasáže, tak kvůli zajímavým informacím o fascinující době konce sedmnáctého století. Sice si troufám tvrdit, že jsem pochopil tak třetinu z toho, co mi Stephenson naservíroval, ale i tak mě to bavilo.

JAN VANĚK JR. (fan a vůbec)

Jana Rečková: Kvalita života (Epocha)

David Foster Wallace: Krátké rozhovory s odpornými muži (Rubato, překlad Martin Pokorný)

Michal Příběh a kol.: Český literární samizdat 1949–1989 (Academia a Ústav pro českou literaturu AV ČR)

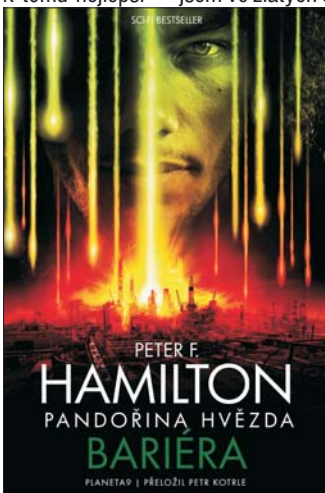
I kdybych četl celou veškerou domácí produkci, sotva by mě zaujala víc než *Kvalita života* Jany Rečkové (Epocha). Musím ovšem také přiznat, že mi zbývá ji přečíst ještě jednou, abych se mohl rozhodnout, jak začlenění trojice novelet do deníkové-vzpomínkového textu funguje. Ano, knihu jsem si koupil kvůli této nové, neznámé a jedinečné části. Sice jsem si i půjčil v knihovně předloňskou sbírku s výmluvným titulem Protože se stmívá: Nejlepší povídky a říkal si, že bych třeba napsal shrnující recenzi, ale rychle jsem to vzdal, nějak to na mě bylo příliš mnoho podobných hrdinů najednou. Právě tak Misteri,

poslední a podle některých explikací zásadní román, jsem sotva prolistoval. Možná letos. Nebo bych měl aspoň upravit heslo ve Wikipedii.

Znali jsme se a tykali si, i když jen tak, jako ve fandumu každý druhý; v knížce nejsem myslím ani anonymně nepřímo kolektivně coby „zlí kritikové“: Nějakou zvláštní shodou náhod jsem ve zlatých devadesátých recenzoval její úplně první vydanou povídku, ve sborníčku tak obskurním, že chybí v závěrečné bibliografii (ne zcela zdařilé. A když jsem u toho, kniha takto propletená a meandrující by snesla obsah podrobnější než jen začátky tří hlavních částí. Namísto věcného rejstříku občas pomůžou Google Books a Play, i když tam je jiné stránkování). Vzal jsem to s razancí sedmnáctiletého, který se nemusí ohlížet na jména neznámých debutantů, ale myslím, že se mi při vši stručnosti podařilo pojmenovat (předvypovědit?) rysy, jimiž se vyznačovala celá Janina další tvorba. Netuším, jestli si to pamatovala, ale snad mi to nezalízala.

V Janině „ultimativním textu“, jak tomu říká záložka, jsou místa, kterým by v ideálním případě pomohlo zredigování, třeba když opakuje něco, co už napsala před desítkami stránek a týdnů. Jsou tam místa nesnesitelná v tom nepochvalném smyslu: místa, kde by jí člověk dal korunu, rétorických pár facek, teologickou přednášku; básně, které jsou přeskočitelné. A pár míst, kde Janina tradiční deprimovanost hrozí přejít ukřivdností do málem buřtypivohospodských tirád proti Těm Druhým. Ale není jich moc a bohatě je vyvažují místa, která se vyrovnají tomu nejlepšímu, co kdy bylo napsáno in articulo mortis, té přicházející vlastní i nečekané ztráty blízkých. Zachycení reality každodenního života (a umírání); až zázračné zklidnění, ztišení, jasné vidění sebe i druhých s postřehy a pojmenováními výstižnými ke skoro gnómské úspornosti, jež jakoby nic vydají za celé svazky rutinanějšího spisovatelství; nevěřícného úžasu, že v tomhle padlém světě je pořád dost štěstí, aby občas zbylo i na ni. (Myslím třeba vzpomínku ze Studénky, str. 146–8, která byla právem čtena na pohřbu.) Omnia vincit amor; nebo přesněji, major autem horum est caritas, meizōn de toutōn ἢ ἀγάπη. Málokterý autor, málokdo, kdo žil, nám zbylým zanechá podobný kšaft, monumentum aere perennius. Ale dost už schovávání za latinu. Je to taková knížka, jaká byla Jana; je v ní celá – warts and all, jak se říká v tom jazyce, který jí pomáhal žít. Neboli jak nám zobák narost, i s chlupama (ty na str. 107–8 a 171–2).

Originál Stephensonova „*Sedmeroev*“ jsem uvedl v prvním ročníku této ankety, a tak bych sotva mohl tvrdit, že jsem knihu četl loni, ani kdyby nevyšla v tradičně zpackaném překladu dokonce bez jakékoli osoby redaktora v tírži. Ale redakce by to při rovnosti hlasů mohla započítat jako půlbod – o tom, že



tenhle špalek čekal na leckoho pod stromečkem a na žebříčku se umístí, nepochybují, i když se obávám, že už nebude čten tak všeobecně jako autorovy tenčí tituly v jiných dobách. Škoda: s odstupem vyvstávají kompoziční problémy ještě ostřeji než při prvočtení, ale na druhou stranu si lépe uvědomuji, že Stephenson patří k těm pár autorům, kteří dokázali překročit hranice užšího žánru a stát se fenoménem sui generis. Třeba jako v (půl)generaci před ním Gibson, a dokonce bych řekl, že jestli má někdo nárok získat titul Heinleina 21. století, při všech dílčích rozdílech a nesouměřitelnosti fragmentovaného prostředí se k tomu s každou další knihou přibližuje právě Stephenson.

Podobně to platí o Banksově Pomysli na Fléba: je skladnější (i když kvůli nafouklé sazbě ne moc, a jen o čtvrtinu levnější), akčnější, jistě se mu sejde hodně hlasů. Když se k němu člověk vrátí po téměř dvou dekádech, se znalostí autorova dalšího díla i vědomím jeho definitivní uzavřenosti, může lépe ocenit, jaký měl Banks už v začátcích talent, styl a ironii, jak zvládal výstavbu jednotlivých vět a scén; ale pořád platí, že epizodický děj nesnese srovnání s jeho vrcholnými romány a fikční vesmír jakbysmet – obojí je příliš usilovně spaceoperové a v něčem dokonce jde proti pozdějšímu kánonu.

Zvažoval jsem dát svůj hlas *Městu, nedlouho poté* od Pat Murphyové (přeložil Jakub Němeček, Gnóm!). Ne že by román sám i jeho české vydání byly úplně bez chybičky; ale v době, kdy se SF knihy pro čím dál konsolidovanější nakladatelské oligopoly stávají komoditou zaměnitelnou a popsitelnou čistě kvantitativně, nejlépe finančně, představuje vydání *Města* jeden z mála ostrůvků pozitivní deviance, ano, světélko naděje. Příběh psaný od srdce a z přesvědčení, přesně tak, jak si vyžádal, bez ohlížení na komerční škatulky a šablony; a nakladatelstvíčko jednoho muže, které se s písmáčkou zarputilostí řídí ničím jiným než vlastním vkusem a úsudkem, jež sdílí s veřejností bez skrývání za korporátní skořápku.

Ale zdá se, že ani oni nakonec nezůstanou bez ocenění. Takže mohu v klidu nominovat svůj opravdu největší čtenářský zážitek, což za mě nikdo jiný neudělá. Byl to obdobně objevený počín malého nezávislého nadšeneckého nakladatelství: David Foster Wallace, *Krátké rozhovory s odpornými muži* (Brief Interviews with Hideous Men, 1999; překlad Martin Pokorný; Rubato). Což prosimpěkně bezesporu patří do fantastiky, i když by se nerdovští gatekeepři Legie stavěli na hlavu a hráli nevidoucí opičky ještě sto let. Ano, na rozdíl od jiných knih amerického génia a inovátora formy v téhle sbírce má fantastické prvky jen menšina povídek, a upřímně řečeno jsou to ty slabší a nepodstatnější; ale fantastika to je, a plnotučná seriózní, žádné vágní literátské fantaskno. A i ty nejmainstreamovější obsahují tolik ostranění a sense of wonder, že by se na ně Stephenson musel destilovat. A pozor, taky šokantnosti a rochnění v hnusu, od něhož nelze odtrhnout oči; kam se hra-

ba naše hororová nakladatelství. Zcela vážně: kdo kdy četl SF ne jen pro eskapistické zabíjení času, ale jako setkání s alternativními modely světa a způsoby myšlení, žánr jedinečně odrážející (post)moderní dobu, rozhodně by se měl popasovat i s Wallacem.

Dovolím si ještě jednu odbočku: Mezi nemnoha SF, které jsem loni přečetl, byly teprve teď, ve 2. vydání (Albatros / Plus koncem roku 2017) Kukly od Johna Wyndhama a neměl bych propást tuto příležitost (koneckonců o knize nepadlo ani slůvko v loňské anketě i na Sardenu vůbec – ne že by se tím lišil od zbytku SF médií) ke zmínce, ano, pochvale, že nakladatelství, a tedy jmenovitě Ondřej Müller i odpovědný redaktor svazku Jiří Hron ke knize jako „doslov“ připojili podrobnou životopisno-monografickou stať od největšího wyndhamovského odborníka Davida Ketterera. Tím (ačkoli překlad se Hronovi moc nepovedl, o korekturách nemluvě) pro naše čtenáře udělali podstatně víc než reedici románu a neredakci překladu, které už oba zastaraly nad sebetolerantnější výklad termínu „klasika“, jímž operuje název edice (a jak se doslýchám, prodává se opravdu špatně. Až kniha skončí ve výprodejích, bude to zároveň škoda i po zásluze, ale každopádně výhodná příležitost).

Tím už se dostávám ke třetímu hlasu, který chci přidělit nebeletristickému titulu, abych zachoval vyváženost domácí tvorba – překlady – publicistika podobně jako kdysi tvůrci Ikarie XB a předtím Fantastyky. Nabídka na našem trhu nebývá příliš široká (a musím opět přiznat, že řadu jiných titulů, jež mám už drahnou dobu k dispozici a měl bych se do nich z toho či onoho důvodu pustit, jsem znovu odložil na sv. Dyndy). Před třemi lety jsem mohl s výhradami doporučit Kroniku sci-fi; před Geekovým rokem z Omegy musím naopak varovat. Ale naštěstí před Vánoci vyšlo objemné kompendium *Český literární samizdat 1949-1989* (Michal Příbáň a kol.; Academia a Ústav pro českou literaturu AV ČR), které obsahuje i řadu podrobných hesel o fanzinech (připravili je Zdeněk Rampas a Jaroslav Olša, jr.). Ta by byla nedocenitelná už jen sama o sobě (a snad se dočkají i zveřejnění pro fandom v nějaké dostupnější formě, která také opraví některé chyby a nepřesnosti, jež do tisku nevyhnutelně pronikly), ale zvlášť cenné a ocenění hodné je, že jsou vřazena do širšího kontextu jako rovná s rovným, bez onoho přístupu tápavě kombinujícího povýšenost s neznalostí (ani nemluvě o nechápavosti), jaký je bohužel dosud častý u českých akademiků, když se pustí do žánrových témat. (Opět aspoň čestné uznání by zasloužil starší titul *Křičím: „To jsem já.“ Příběhy českého fanzinu od 80. let po současnost*, PageFive 2017, do nějž Ivan Adamovič napsal kapitolu stručně shrnující historii SF fanzinů, jež je díky česko-anglickému vydání přístupná i zahraničním zájemcům. Pokud tedy nějak existují.)

Sarden



Jiří Kratochvil o lišce Sylvě

Můžeme a nemusíme obdivovat sofistickovaného vypravěče Jiřího Kratochvila (*1940), že se uměl přednedávnm a PO SVĚM zhostit klasické již fantastické novely *Sylva* (1961, česky 1965) a přetavit ji do čehosi, co vyšlo z vlastní Kratochvilovy představy i podstaty.

Sylvu, jak možná víte, napsal francouzsko-židovský malíř a spisovatel Vercors (1902–1991) a opakovaně v ní odkazuje na jednu z prvních próz anglického spisovatele Davida Garnetta (1892–1981) *Dáma v lišku* (1922, česky 1969). Ta je trochu aluzí na Kafkovu *Proměnu* (i Ondřej Neff uznává, že *Proměna* je sci-fi) a jinak parafrází typických děl H. G. Welse. Vyšla ovšem už v čase, kdy anglický snílek opouštěl či opustil ten typ próz, k jakým náleží třeba *Ostrov doktora Moreaua* (ve kterém děsí čtenáře právě i liščí člověk).

Zjednodušeně řečeno tkví trik podobných vizí v tom, že vymyslíte nereálnou a zcela fantastickou *změnu*, kdy je „něco jinak“, a nato věrohodně a s logikou vylíčíte veškeré důsledky, jak by se asi mohly nakupit. To víme všichni. A v neposlední řadě jsou ty důsledky psychologické a dobrým příkladem je (opět Wellsův) *Neviditelný*. U nás třeba i *Bubáci pro všední den*. Garnett se opravdu zaměřil především na psychickou stránku věci a jeho drtivě působivá próza zanechává i proto silný a velmi zvláštní dojem, který je přece jen vzdálen dojmu raných Wellsových sci-fi. A podobně funguje i Garnettova překvapivá novela *Člověk v zoologické zahradě* (1924), která u nás byla přeložena a vydána právě s *Dámou v lišku*.

A *Sylva*? Ta vznikla o čtyřicet let později a ne na území Británie a podstatou už je blíží Kratochvilovu aktuálnímu dílu *Liška v dámu*, a to navzdory tomu, že moravský autor užil motiv k trochu jinému účelu. Původní *Sylva* byla ovšem dokonce nominována na Huga.

Její mužský protagonista Albert Richwick úvodem zachránil ženu, která se (a není to halucinace) před jeho očima proměnila z lišky doháněné honci. Vlastnosti ženy zůstaly až děsivě liščí, ale Vercors se ani moc nepokouší o rafinované metafory a nijak třeba nenačnuje, že jsou některé ženy falešné, ne-li liščí povahy. Ač...

Albert je starý mládenec, i začne se o dámu (transformovanou z lišky) starat. Ochočuju je ji, jinak se to nedá nazvat, a to navzdory tomu, že jde teď o člověka. Učí ji a dá jí jméno *Sylva*, které vezme výslovně z Garnettova příběhu, jenž četl ve vlaku. Liška-žena

pak před jeho očima prodělá jakousi paralelu k vývoji „od opičky k člověku“ a nakonec... lnu, vezmou se. Ale až poté, co ji Albert skutečně vychová „k obrazu“ civilizovaného člověka.

Podobně jako to udělal známý profesor v *Pygmalionovi*.

Vercorsův starý mládenec měl ovšem už předtím jistý poměr. Co se s ním stalo? Život této ženy se naopak rozpadá v opak vývoje Sylvina. Dotyčná se stala narkomankou a nakonec prakticky zvířetem. I když ne liškou.

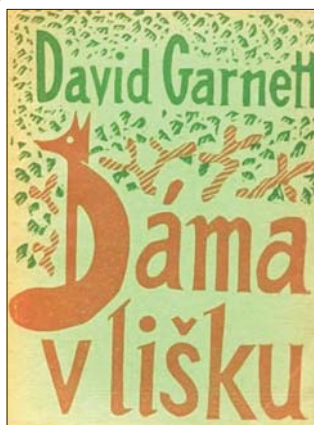
Sylvu to ovšem také táhne k původní přírodě a podobně jako se doktor Jekyll nakonec nevratně mění v Hyda, stává se ona ve finále opět dravou. Ale taky zcela volnou.

Jiří Kratochvil tyto knihy zná a svůj děj vsadil do padesátých let. Částečně se odehrává v institutu, kde se zdaří vybavit liščí mládě rozumem, ba transformovat je v půvabnou ženu-agentku. Tehdejší režim pro ni nachází i poslání.

Už méně vědecká je druhá linie díla, v níž je nezkušený mladý muž (ale rozený pletichář) nalákán k StB. On a dáma-liška se do sebe zamilují, ale není to našťěstí jediná pointa.

Kratochvilovu fantastickou hříčku lze chápat i jako symbolickou hru. Liščí podstata se přitom ani tady překlenout nedá. Zvířecí míza se stále hlásí o slovo, zatímco mužský hlavní hrdina se díky vztahu přetaví v mezinárodně fungujícího pátrače. U Kratochvila jsou tak nakonec nejdůležitější historické momenty, a to hlavně Stalinova závěť a Berijova poprava.

Ivo Fencel



Jiří Kratochvil (*1940) vystudoval český jazyk a ruštinu a povídkou debutoval roku 1964. Pracoval jako knihovník, archivář, jeřábník, noční hlídač, telefonista, topič, památkář i jako rozhlasový redaktor. Své knihy začal vydávat teprve roku 1990 a od *Medvědího románu* (1990) po *Je suis Paris* (2018) jich napsal třicet. *Má lásko, postmoderno* (1994), *Příběhy příběhů* (1995), *Siamský příběh* (poprvé 1996), *Nesmrtelný příběh* (poprvé 1997), *Truchlivý Bůh* (2000), *Vyznání příběhovosti* (2000), *Brno nostalgické i ironické* (2001), *Brněnské povídky* (2007), *Jízlivá potměšilost žití* (2017), *Bakšiš* (2018) a další.

Jiří Kratochvil: Liška v dámu. Ilustroval Jan Pražan. Druhé město – Martin Reiner. Brno 2018. 200 stran

Fantastická Ostrava 2018

Lokálně jedinečný, sci-fi, komiksový, pohádkový, fantasy a hororový festival v Ostravě, spatřil poprvé světlo světa v červnu 2018, kdy tzv. nultý ročník otestoval zájem široké veřejnosti o tuto tematiku.

Během tří dní navštívilo festival přes 2,500 tisíce návštěvníků. Diváci se mohli pobavit nejen při hraní deskových a karetních her, počítačových a konzolových retro her, ale také se rozpohybovat u lukostřelecké archery game či zabojevat si s atrapy středověkých mečů v **Domě rytířských ctností** pod vedením odborníka **Roberta Waschky**, zodpovědného kupříkladu za choreografie české hry *Kingdom Come: Deliverence*.

Nedílnou součástí festivalu byli také výstavy. V rozsáhlém spektru se objevila dioráma z populární hry **Warhammer**, fanouškovská skupina **Subspace** uspořádala několik přednášek, zapůjčila staré raritní knihy, unikátní modely i kostýmy ze seriálu **Star Trek**.

Pro nejmenší diváky připravilo **Dívaldo Loutkový svět** krásný program a workshop. Jako bonus přivítala Fantastická Ostrava také spisovatele **Jiřího Walkera Procházku**, který zpříjemnil akci přednáškou na téma „35 let české fantastiky“ a rozdál bezpočet podpisů svým věrným fanouškům.

Milovníky cosplay inspirovala přednáška a dílna **Petry Slovákové** o tvorbě steampunkových kostýmů a doplňků. Japonské **Porcelain Doll** pak zastupovala famózní umělkyně **Haylin**.

A co bude dál?

Nultý ročník Fantastické Ostravy ukázal, že má široká veřejnost stále velký zájem o fantastiku a poznání. Rádi bychom proto do dalších let ještě více přiblížili tento krásný a nezapomenutelný svět všem, kdo o něm kupříkladu tolik neví nebo by si rádi rozšířili obzory.

Hlavní myšlenkou festivalu je být jakýmsi zprostředkovatelem verbální i vizuální komunikace mezi běžným člověkem a skalním fanouškem. Tyto dvě skupiny se zdají být na první pohled oddělené tlustou čarou reality, avšak knihy, komiksy, umělecká tvorba, výroba kostýmů nebo nezávislé filmy dokáží obohatit duši stejně jako dovolená u moře. Jen během Fantastické Ostravy dokážete přijít i na to, že to moře nemusí být pouze na Zemi, ale třeba i ve vzdálené galaxii na míle daleko.

Fantastická Ostrava nemá věkové hranice. Její program je stavěn tak, aby oslovil obrovskou škálu návštěvníků od předškolního věku až po seniory. Nebojí se ukázat oddanost a zapálení organizátorů i účinkujících, stejně jako udělat dobrý skutek a pomoci tam, kde je potřeba. Zdárným příkladem byl letošní **Zombie Walk**, průvod vojáků a zombie centrem Ostravy, pochodující na podporu **Českého národního registru dárců dřeně a Alma Mater**.

Ostrava skutečně umí být fantastická!

Pro více informací navštivte webové či facebookové stránky:

<http://trojhali.cz/cs/fantasticka-ostrava>

www.fantastickaostrava.cz (v rekonstrukci)

<https://www.facebook.com/fantastickaostrava/>

<https://www.facebook.com/ZombieWalkOstrava/>

Ve zkratce k chystanému druhému ročníku:

29.–30. 6. 2018, 10:00–19:00 Trojhálí Karolina Ostrava

Hlavním lákadlem druhého ročníku festivalu bude výstava **Star Wars** modelů polské skupiny **Yavin** (<https://www.facebook.com/yavinpl/>), která se podívá do České republiky úplně poprvé. Tu podpoří svou expozicí **Star Wars** cosplay skupina **Czech Garrison of 501st Legion**. Na své si přijdou také fanoušci **Star Treku** nebo **Warhammeru**. Základy boje s mečem návštěvníky naučí profesionálové z **Domu rytířských ctností**, kteří se tentokrát zaměří na boje z úspěšné české hry **Kingdom Come** nebo zájemcům předvedou základy boje proti slintajícím nemrtvákům. Nejen hru **Kingdom Come** pak představí spoluzakladatel studia **Warhorse** **Martin Klíma**. Skrz výstavu jeho díla zavzpomínáme na **Káju Saudka**, o kterém navíc promluví host **Ondřej Neff**. Toho na dvou scénách doplní například **Kamil Fila**, **Petr**



Kopl, **Anna Křivánková**, **Tereza Matoušková** nebo **Martin Šust**. Hráče mezi námi potěší **Retro herna**, ve které si budou moci zahrát na starých počítačích a konzolách, nebo herní **Mindok stan**, kde se představí novinky ze světa deskových her. Zájemci se mohou těšit na turnaj v jedné z nejuspěšnějších českých deskovek na světě – **Krycích jménech**. Kdo se rád bojí, neměl by minout **HorrorCon**, ve kterém odborníci děsu nabídnou bohatý program pro všechny věkové kategorie. Děti i dospělě zabaví interaktivní **Parostrojní show**. Fanoušci **Harryho Pottera** uvítá skupina **Potterhead** se svou bohatou expozicí – modelem **Bradavic**, kostýmy, workshopy a soutěžemi. Program pak doplní v sobotu druhý ročník úspěšného **Zombie Walku Ostrava**.

No, nakonec to až tak ve zkratce nebylo :) Ještě je tam řada drobností, o kterých se jedná, ale je velká šance, že to takto bude vypadat.

Karel Krajča

Odposlechnuto

Volal mi **Řepka**, jestli by si u nás ve **Sněmovně** nemohl odkroutit pár hodin veřejně prospěšných prací. Uklidnil jsem ho, že takové práce se ve **Sněmovně** nevyskytují.

@schwarzenbergk

Časem s vědou - duben

● velkých činech vědy a techniky

První špitální oddělení pro choromyslné u nás vzniklo roku 1783 při nemocnici Milosrdných bratří v Praze a přijímalo pouze kněze. Další, otevřené v roce 1786 na Starém Brně, už sloužilo všem. Za čtyři roky přibýlo separé v zahradě Všeobecné nemocnice v Praze na Karlově náměstí. Obě instituce brzo praskaly ve švech, a tak se v roce 1829 Čechům dostalo nové léčebny v Praze-Kateřinkách a roku 1863 i Moravě v Brně-Černovicích. Marodů přes hlavu však přibývalo dál, nejspíš proto, že se měnil postoj k pomateným lidem; ti byli stále víc – přinejmenším v odborných kruzích – považováni za lidi nikoli posedlé a odepsané, nýbrž za nemocné a (potenciálně) uzdravitelné.

A tak v Kosmonosech u Mladé Boleslavi erár adaptoval a přestavěl bývalou textilku (a ještě bývalejší piaristický klášter) na první *Královský český zemský filiální ústav pro choromyslné* a **27. dubna 1869** tam ubytoval prvních jednapadesát nemocných přeložených z Kateřinek. Několik dalších transportů pak zcela zaplnilo všech proponovaných 394 lůžek pro muže.

Dva roky poté v nedaleké budově bývalé kadetky nachází útočiště i 112 nemocných žen. Šlo vesměs o případy nevyléčitelné.

Následovaly podobné ústavy v Dobřanech u Plzně (1880), Opařanech u Tábora (1887) a v Dolních Beřkovicích u Mělníka (1891).

A pořád to bylo málo, deficit pocítovala především rychle rostoucí Praha. Na podzim 1903 se tedy Český zemský výbor rozhodl zakoupit velkostatek s pozemky na sever od Prahy a postavit tam moderní komplex se 1 774 lůžky. První pacienti se nastěhovali v červnu 1904. „Bohnice“ sloužily pět let jako odkládiště Kateřinek, samostatnost získaly až **28. dubna 1909** pod názvem *Královský český zemský ústav pro choromyslné*. Ten měl v té době vedle vlastního kostela téměř třicet krásných secesních pavilonů.

Jakkoli přístup k pacientům i jejich terapie se za ta léta změnila k nepoznání, jedno zůstalo – duševně nemocných průběžně přibývá. Proč? Složitě, i když nepřilíš veselé téma. Především vezměme na vědomí, že matka příroda se v rámci imantní variability jedinců pořád „stará“ o zhruba stále stejný přísun rozmanitých menšin – třeba génů, barvoslepých nebo právě „bláznů“. Navíc se díky medicíně rodí, přežívá a rozmnožuje stále víc „slabších kusů“. Na toto pozadí nasedá fakt, že dnes se lidé za psychické problémy tolik nestydí a mihn je zatajují, že je navíc lékaři líp poznají a že ke starším diagnózám průběžně přibývají nové. Nu a za zbytek nárůstu nějak odpovídá „doba“, tedy lidská činnost. Jak velký ten podíl je, nevím,

ale bojím se, že dál poroste. Alespoň stručně, proč si to myslím. (Jako vždycky tu jde hlavně o podnět ke čtenářovu vlastnímu přemítání.)

První důvod nárůstu je takřikajíc *toxikologický*. Neustále přibývá škodlivých cizorodých látek ve vzduchu, vodě, půdě, tudíž i v potravinách a věcech denní potřeby. Účinek všech těch pesticidů, hormonů, „éček“, těžkých kovů atd. se propojuje a kumuluje v čase. Kde potom končí hranice, kdy si organismus v rámci své odolnosti ještě bez následků poradí, a kde už začíná – byť nezjevný – stav chronické přiotrávenosti? Zátěž rodičů (nota bene pořád starších a neplodnějších) se může projevit už před narozením poškozením plodu, ba i před početím poškozením pohlavních buněk. Stoupá pravděpodobnost, že dítě se narodí nějak ovlivněné, a to najmě v té nejsubtilnější lidské součásti – stavbě a funkci mozku. Výsledkem méně kvalitního „hardwaru“ jsou děti nezralejší, precitlivější, neposednější, unavitelnější. Jiní a neviní. Asi budou vyžadovat větší péči a nižší nároky.

Druhému důvodu říkám *etologický*. Ať se nám to líbí nebo ne, náš způsob života stále mihn odpovídá tomu, nač jsme se za tisíce generací evolučně adaptovali. Naše hluboké Já je totiž uvyklé na život v přírodě, v tichu a klidu uprostřed široké rodiny, na soustavnou manuální práci v pomalu plynoucím, subjektivně přehledném a předvídatelném světě, a vlastně i na víru v dobrou a moudrou vyšší moc. Takže si žijeme proti své niterné srsti.

Nu a třetí důvod je jednoznačně *morální*. Od pochyb o užitečnosti našich zaměstnání přes rozpor mezi proklamovanými možnostmi a fakticky dostupnou skutečností až třeba k výčtkám svědomí nad tím, jakou svým potomkům odkazujeme budoucnost. Je člověk rozhodnutý nemít do nastávajícího světa děti neurotik, nebo realista?

Pravda, z výše uvážených důvodů asi nepovstanou zástupy schizofreniků s hlasy v hlavě či maniaků s pěnou u pusy, zato se vzednou deprese a zejména úzkosti. (Úzkost vzniká, když se mnoho jednotlivých konkrétních strachů slije v jeden společný univerzální Strach.) Obrazně řečeno, namísto několika slonů tak budeme nahánět tisíce zajíců. Jádro psychiatrické péče se přesune od nemocničních pobytů přes denní stacionáře až k pacientům doma, v práci i ve veřejném prostoru. Lidský svět se de facto promění v jeden velký blázinec, anxiolytika se stanou běžnou součástí zdravé výživy.

A my bychom i tohle měli mužně přijmout jako daň z pokroku a připravit se i na život ve věku úzkosti.

František Houdek



Staří a noví Robinsoni

Třeštění letitého popularizátora 86

Jedním ze čtyř základních „S“ existenciální filosofie a psychologie (vedle Svobody, Smrti a Smyslu života) je Samota, míněna osamělost vědomé lidské duše ve lhostejném vesmíru. My tu budeme poněkud přízemnější a vztáhneme samotu od stavu *Člověk, vesmír, věčnost* ke stavu *Já, tady, teď*. Pomineme také samotu dočasnou, svobodně zvolenou a kdykoli ukončitelnou, jakou lidé znavení civilizací často i vyhledávají. Nás teď bude zajímat samota nucená a s nejistou nadějí.

Fyzická i vnitřní samota se snáší líp, když je člověk v kontaktu alespoň virtuálně, v myšlenkách, o čemž by mohla vyprávět řada uživatelů sociálních sítí. (Jeden vedoucí mi loni vyprávěl, že do letního tábora v přírodě mu některé děti nechtějí jezdit, poněvadž tam není signál.)

Jiří Suchý nabízí na samotu recept v jednom svém textu: *Ptáte se, proč jsem za sto let / se ani jednou nezachmuřil přestože kolem vadnul květ / a víchr někdy krutě zuřil. Mně totiž osud nadělal / několik dobřejch kamarádů a tak mně ušlo, že jsem žil / někdy i potmě nebo v chladu.*

Oněmi kamarády byli v čase i prostoru vzdálení a přece věční a vždy ochotní mistři Chesterton, Chaplin, Chagal, Morgenstern, Rimbaud, Tichý, Dalí...

Osobně mívám podobný pocit samoty a zároveň sounáležitosti ve chvílích, kdy se ve své době hrabu v dějinách vědy. Ale nejen; vzpomínám, jak mi při nocování na skále v lesích přicházejí vhod světla aut, tu a tam se míhající na obzoru... (Mimochodem, i v noci tam ke mně doléhá hluk ze vzdáleného zemědělského objektu.)

Asi nejhorší je ale samota nedobrovolná, subjektivně nezasloužená, spojená s křivdou a s nespravedlivým opovržením veřejnosti. Právě ta – jak napsal Verne – je „největší zkouškou lidské statečnosti“.

Zločinec Ayrton z *Děti kapitána Granta*, asi čtyřicetiletý chlapík tvrdé nátury, byl za trest vysazen na pustém ostrově s tím, že se pro něj soudci jednou vrátí. Co s ním udělala samota, se dočteme v *Tajuplném ostrově*:

„Pracoval, aby se prací očistil. Tak tomu bylo dva tři roky. Pak byl zdolán samotou. Denně vyhlížel, neobjeví-li se na obzoru loď... Nešťastník počal ztrácet rozum. Stával se divochem. Cítil, jak se ho zvolna zmocňuje utopení. Nemohl by vám říci, zda to trvalo tři nebo čtyři roky.“

Jak potom vypadal? „Rozcuchané vlasy, vousy až na hrud', tělo kromě kusu hadru kolem beder nahé, divoké oči, obrovské ruce s nesmírně dlouhými nehty, mahagonová pleť a šlapadla na nohou tvrdá, jako by byla pokryta rohovinou...“

Z jeho úst vycházelo neustálé mručení...“

Mezi lidmi začal po devíti dnech plakat, řeč se mu vrátila po pěti týdnech.

Zřejmě neznámějším historicky doloženým osamělcem je skotský námořník Alexander Selkirk. Ten v září 1704 odmítl plavit se dál na poškozené lodi a nechal se raději vysadit na jeden z neobydlených ostrovů v Pacifiku, asi 700 km západně od Chile. Bylo mu osmadvacet. Kromě toho, co měl na sobě, dostal matraci, pušku s trochou střeliva, něco tabáku, sekeru, nůž, kotlík, bibli a pár užitečných předmětů, navigačních přístrojů a knih.

Zpočátku žil na pobřeží a sledoval horizont, ale posléze se vzdal nadějí a odstěhoval se do pohostinnějšího vnitrozemí. Postavil si dvě dřevěné chýše, větší na přebývání, menší na přípravu jídla. Živil se hlavně masem divokých koz, odíval se do jejich kůží. Dlouho jej sužovaly myši a zdivočelé kočky, jejichž předky tam kdysi zavlekly lodi, ale kočky později zkrotly, vyčtyaly myši a dělaly mu společnost. Ochočil si i několik kůzlat a někdy, jak vzpomínal, „zpíval a tančil s nimi i s kočkami“.

Když přešel nával melancholie, již trpěl prvních osm měsíců, žil pak vcelku klidně a spokojeně, překonal i těžké zranění po pádu ze skály. Četl knihy, bibli, modlil se, zpíval žalmy. Později řekl: „Byl jsem lepším křesťanem ve své osamělosti, než kdykoli předtím a než, jak se obávám, budu kdykoli potom.“

Celou dobu si zářezy do kůry stromů zaznamenával plynoucí dny.

Za jeho pobytu ostrov navštívily dvě lodě, ale ty patřily úhlavním nepřátelům Španělům. Teprve počátkem února 1709, po více než čtyřech letech, ho vysvobodili krajané. Našli ho ve vynikající fyzické a psychické kondici. (Jak pravil o sto let později Goethe: „Samota je pěkná věc, žije-li člověk sám se sebou v míru a má-li co na práci...“)

V roce 1711 Selkirk dorazil domů. Jeho návrat vzbudil značnou pozornost. Spisovatele Daniela Defoea inspiroval ke knize *Život a zvláštní dobrodružství Robinsona Crusoea, námořníka z Yorku*. Ta vyšla

25. dubna 1719 a od té doby v různých úpravách

fascinuje děti i dospělé.

V současnosti lidé sice mohou navázat formální spojení jedním kliknutím, ale přesto mít pocit, že jsou beznadějně sami. To platí zejména v případech, kdy čelí nějaké ráně osudu, na kterou sami nestačí. Osamělé maminky, ovdovělí senioři, děti v ústavech, pacienti v eldéenkách, bezdomovci...

Skutečně vyspělá společnost se pozná ne podle všelijak pulírovaných ekonomických ukazatelů, ale (i) podle chování k těm, kteří nikoho nemají.

Lidé osamělí / kam jdou a odkud jsou?

Lidé osamělí / kde ztrácí kletbu svou?

František Houdek



Jan Bauer: Zrození českého státu

Občas podléhám svodům Levných knih. Posledně jsem tam neodolal knize p. Bauera *Zrození českého státu*. Hlavně jsem neodolal kvůli podtitulu *Záhady přemyslovských knížat aneb svatí otrokáři, (všeho) schopní bratrovrazi a zbožní bigamisté*. Důvodem je, že ze školní výuky dějepisu ani jinak si z dětství a mládí nepamatuji, že bych slyšel o významné úloze, kterou hrálo otrokářství pro počátek české státnosti. Od té doby, co jsem o něm slyšel, mě toto téma zajímá.

Když jsem si hledal informace o autorovi této knihy, p. Bauerovi, s překvapením jsem zjistil, že jde o pozoruhodnou postavu. Nejenže soupis jeho pseudonymů připomíná p. Cimrmana (Felix Krumlowský, Vojtěch Fišer, Anna Březinová). Dle všeho je neplodnějším českým autorem, přinejmenším co se týče literatury faktu: celkově již vydal „přes 160“ knih, většinu z nich napsal v době po převratu. Tzn. že na sepsání jedné knihy má nejméně několik měsíců. Na databazeknih.cz lze nalézt negativní ohlasy na jeho práci, které kritizují, že p. Bauer publikuje knihy o historii, ale sám není historikem, nedělá žádný výzkum a závisí zcela na jiných autorech, které znovu převypravuje.

Takovou výtku vůbec nesdílím a považuji ji za nedomyšlenou.

Především p. Bauer se nesnaží nikde čtenáře mást ohledně charakteru své práce: v celém textu průběžně poctivě uvádí u různých hypotéz, který jiný autor je vyslovil. Text je tedy zcela férový v tom, že jde o převyprávění určitého příběhu na základě četby jiných autorů.

Důležité je, že v zánru „brožura do 200 stran o prvních šesti přemyslovských knížatech“ autor odvedl dobrou práci: zvolil si dle mého ty správné zdroje, má látku rád a umí psát způsobem, který mi působí potěšení číst.

Předmětem knihy je vznik české státnosti za prvních pěti až šesti knížat do r. 1000, tzn. za p. Bořivoje, p. Svatopluka, p. Vratislava, p. Václava, p. Boleslava I., p. Boleslava II. a částečně též p. Boleslava III., který nastoupil na trůn v r. 999. Kniha se zabývá též jejich příbuznými, kamarády a nepřáteli. Jde tedy o příběh z doby, kde se legendy proměňují v historii a kde – pohledem českého dějinného narativu – na Praotec Čechy, Libuše, Tety, Kroky, Nezamysly a spol. navazují první protagonisté doložených středověkých kronikami a legendami svatých.

Jelikož na blogůsku si mohu psát, co chci, napíšu sem o několika obecnějších tématech, které mi v této souvislosti leží na srdci.

Především k otázce, jestli je tedy legitimní, aby stručný a čtivý příběh počátku Čech sepsal třeba p. Bauer během několika týdnů mezi ostatními svými rychloknihami. Nebo jestli toto téma má naopak být vyhrazeno jen těm nekompetnějším historikům, z jejichž prací čerpal, tzn. úžasným autorům jako p.

Třeštík, p. Zemlička, p. Charvát, p. Lutovský, pí Profantová apod.

Jsem přesvědčen, že své místo má i brožura p. Bauera, byť její místo v hierarchii literatury je samozřejmě jiné, než na jakém spočívají právek práce nejlepších historiků. Jeho podání je pro laika, jako jsem já, příjemnou možností si osvěžit bezbolestně polozapomenuté znalosti a projít si tím příběhem. I když mám rád i náročnější texty skutečných historiků, stejně jde vě-

dečtější obsah jedním uchem do mé hlavy a okamžitě zase druhým uchem ven. Nepamatuji si prakticky nic a velice mlhavé (a neustále slábnoucí) povědomí mám jen o zanedbatelné části přečteného.

Historie vzniku českého státu je myslím trvale zajímavá i pro laiky. Ten příběh velice pravděpodobně tvoří podstatnou část mlčky sdíleného základu české kultury i státnosti.

O těchto otázkách se baví i obyčejní lidé: rodiče narazí na otázky malých dětí, na něž je dobré odpovědět. Studenti a mladí muži vůbec vedou o podobných věcech duchamorně řeči u piva (poté, co společnost opustí poslední žena, neboť má soudnost a sebeúctu). Stárnoucí blogýskáři s nula- až jednociferným počtem čtenářů (já) o tom píšeme na blogýškách.

Nemůže být pochyb o tom, že hlavní historické příběhy jsou tu právě od toho, aby byly na všech možných úrovních převypravovány, diskutovány, předělávány, interpretovány, zapominány a oživovány.

Současně je zábavné si uvědomit, jak chabý leckterý dějinný příběh objektivně je. Třeba počátky knížecí rodiny vládnoucí v Praze neposkytují inspiraci žádným ze způsobů, jaký z moderního pohledu očekáváme. Jejich jednání by dnes spadalo do oblasti kriminality; nelze pominout velký počet vražd a jiného vzájemného násilí mezi členy té rodiny. Není ostatně divu, protože v zásadě šlo o krutý bezohledný mafiánský klan, který se prosadil proti ostatním terorizováním okolních oblastí za účelem mezinárodního obchodu s lidmi a v potlačení odporu ve vlastním území.

Co je to vůbec za historku, že kumpáni postpubertálního p. Boleslava I. ráno se zbytkovým alkoholem po předchozí pitce bodnou staršího bratra, kterého na pitku mladší bratr vylákal? Ostatně nic divného u těchto lidí, když jejich matka nechala uskrtit svou tchýni (jejich babičku). A jaký to má pro mě osobně smysl, že následně z propagandistických důvodů měla skupina kolem mladšího bratra ten perfidní a cynický nápad, že budou využívat zavražděného k hysterickému uctívání?

Celé to vyprávění je z klidné a chladné perspektivy pitomé a neinspirativní.

Proč po tisíci letech zrovna tomuto člověku postavili detailně vymodelovanou jezdeckou sochu v nadživotní velikosti doprostřed hlavního náměstí hlavního města? To je naprosto absurdní!



Kontroverzní pohled na novou adaptaci hororu *Řbitov zviřátek*

S románem *Řbitov zviřátek* začal Stephen King údajně začátkem roku 1979, právě před čtyřiceti lety.

V názvu knihy nejde o překlep. Omylu se dopustily děti, když vyráběly nápis na ceduli vztyčené pak nad hřbitůvkem kočiček, psů i dalších domácích „mazlíčků“. *Hřbitov domácích mazlíčků* (1989) je český titul první, třicet let staré filmové adaptace Kingovy knihy.

Už zmíněné děti státu Maine ovšem psaly „pet sematary“, přičemž hřbitov se anglicky obvykle řekne „cemetery“. V jednom slově děti tudíž nasekaly až nepravděpodobné množství hrubek. Tři, a to ač slovo „sematary“ má pouhých osm hlásek. Je tu, pravda, ještě teorie, že se se jednalo o místní argot.

Český překladatel Ivan Němeček o všem také přemýšlel a byl oproti originálu skromnější, takže roku 1994 udělal v názvu chybu jednu, a to ještě jiného typu: ubral úvodní písmenko H. To řešení je vtipné a dost dobré, ale kdyby někdo prahl vzdorně rýt, rýcť najde.

Písmena totiž obyejně *vynechává* osoba postižená dyslexií, zatímco nedovzdělaná mřížata písmenka skutečně *mění*. Vynechat písmeno – a změnit písmeno, v tom je rozdíl! Ale podobné výhrady vznášá leda tupý hnidopich.

Stephen King hned za epilogem uvedl, že román psal od února 1979 do prosince 1982, což obnáší takřka čtyři roky. To se kavárenskému povaleči (například) může zdát trochu příliš, nebo snad ne? Dlouhou dobu se to zdá být obzvlášť proto, že zápletku v podstatě lze převyprávět v několika větách. Ale uvědomme si, že King průběžně pracoval na dalších projektech (například kratších povídkách) a neměl ještě k dis-

pozici počítač, takže „makal“ na psacím stroji, jestli tedy ještě víte, co to znamená. Podle legendy byl navíc po dokončení díla jeho obsahem sám natolik zhnusen, že snad román ani nechtěl vydat, ale asi to opravdu bude dofouknutá báj: kniha vyšla už roku 1983. Ale přeložit ji tehdy do češtiny a vydat zde nebylo reálné.

V příběhu románu i filmů se stručně řečeno hraje o indiánské pohřebiště, které není pravým pohřebištem, protože funguje právě naopak: oživuje; a jestliže tu zakopete mrtvolu, po určité chvíli se vzpamatuje! Nemusí to být přitom hned mrtvola vašeho strýčka. Funguje to i na jeleny, kočky, psy... a vše je magicky propojeno s Indiány obávaným monstrem jménem Wendigo, které si King ani zdaleka nevymyslel.

Ale nechme Wendiga. King svůj zcela původní román rozdělil na dvě části. Každá je uvedena citací z *Evangelia svatého Jana*. Druhá část se jmenuje *Mikmacké pohřebiště*, část první má stejný titul jako kniha. V první části je totiž akcentován titulní „řbitov zviřátek“, který není totožný s oním mystickým místem Indiánů, to leží v kraji i vši hrůze o kus dál. Ještě o kus!

První část otvírá King následujícími slovy (překlad Ivan Němeček): *To pověděl a potom dí jim: „Lazar, přítel náš, spí, ale jduť, abych jej ze sna probudil.“*

Na to učedníci pohlédli jeden na druhého a někteří se usmáli, nevědouce, že Ježíš hovoří v podobenství. I řekli: „Pane, spí-liť, zdrav bude.“

Tedy řekl jim Ježíš zjevně: „Lazar umřel, ano... nicméně pojedme k němu.“

Druhá část začíná jinou sekvencí Janova evangelia: *Přišel*

➤ Nevím, jestli lze do důsledku vůbec pochopit, jak nějaká takováto šmíra může být základem národní identity, která je přitom pro mnoho lidí jedním z úplně hlavních definičních znaků jejich identity.

Na druhou stranu však nelze pominout empirický fakt, že uvedené osoby a děje založily naši státnost a naše instituce, které řídí naše životy. Jakožto osoba přitom i já sám svou národní příslušnost prožívám a buď ve mně velice silné emoce, které se těžko ovládají.

Za pozornost stojí i skutečnost, že ty evropské státy, které si i v moderní době zachovaly formální vládu potomků uvede- ných zlotřilých rodin, prokazují celkově rozumnější a umírně- nější vykonávání moci. Je to jenom shoda okolností, nebo existuje společná příčina toho, že si některé západoevropské národy ponechaly monarchii i po převratných společenských změnách moderní doby a že právě tyto národy převratné změny moderny zvládly nejlépe, s nejmenším ubližováním a s největším blahobytem pro širokou populaci? Je možné, že je pro zemi užitečné, když existuje žijící nesympatická nedokonalá osoba, vlastně celá rodina (začasté německého původu), která je z peněz daňových poplatníků nerozumně přepláčena za občasn- é vystoupení v bulvárním tisku a za to, že dědičně reprezentu- je spojení současnosti s pochybnými vyprávěnkami z počátku

věků? Že když se tyto sdílené příběhy (a jejich reprezentanti) vytratí, projeví se prázdno, které je větší, než by se zdálo s ohledem na chatrnost těch přizemních dětinských pověstí?

Závěr laboratorních prací: kniha se mi líbila hezky.

První věta knihy: *Už vás někdy napadlo, proč žijeme právě v Čechách, na Moravě a v moravském Slezsku?*

Poslední věta: *Vždyť právě tato - dříve tolik uctívaná - falza založila novou vyšehradskou legendu.*

Jára Mikovec

Goodreads: 66 % (ze 3 hodnocení)

Databáze knih: 68 % (z 5 hodnocení)

Odposlechnuto

Vždycky se mi zdálo směšné, když někdo říkal, že naše zkušenost s komunismem může být jednou liberálnímu Západu prospěšná. Nyní chápu, že jsem se mýlil. Nemusíme kvůli tomu být nafoukaní, ale s těmi různými svazáckými kampaněmi, peticemi a vyřazováním určitých jmen z veřejných knihoven a učebnic máme prostě svoje autentické a živé zkušenosti – a měli bychom je dnes umět světu předat. Stejně jako ty s bouráním soch a vymazáváním z fotografií.

Jan Macháček / Lidovky

Ježíš do Betánie, nalezť Lazara již čtyři dny v hrobě pochovaného. Tehdy Marta, jakž uslyšela, že Ježíš jde, vyšla proti němu.

„Pane,“ řekla, „kdybys ty byl zde, bratr můj byl by neumřel. Ale nyní vím, že cožkoli požádal bys od Boha, dá tobě Bůh.“
Dí jí Ježíš: „Vstaneť bratr tvůj.“

King je určitě netypická osobnost a jistý „šokmistr“, ale rozhodně i sečtělý intelektuál s vysokou školou, což mezi autory hororů není pravidlem. Navíc je pozoruhodně dobrý stylist a umí vytvořit i věrohodné figury s charaktery. Struktury jeho textů jsou propracované a... fakticky nezfilmovatelné, přičemž ono obrovské množství filmů, které podle jeho děl už je natočeno, problém paradoxně jen dokazuje: s výjimkami jsou horší kvality.



Nijak zvláštní nebyla ani prvá adaptace *Řbitova zvířátek* (1989) dle scénáře Kinga samého (režie Mary Lambertová) a diskutabilní je adaptace aktuální. Přitom zdůrazněme, že jak roku 1989, tak dnes došlo k dějovým posunům oproti předloze. Ten aktuální přenáší akcent z hrdinova syna na dceru a následující mou otázkou je, zda máme ve filmech tohoto ražení hledat jakákoli vyšší poselství. Možná ne. A jak by řekl nejen Eco, snadno pak může dojít k tzv. nadinterpretaci; ač samozřejmě nikdy nevádí, když vnímatel vidí i to, co tvůrci nikdy nezamýšleli, to je v pořádku. Na tvůrčích záměrech autorů ve výsledku vždy záleží jen málo.

Nová verze scenáristy Jeffa Buhlera a obou zúčastněných režisérů přenáší těžiště hrůz do ještě nedospělého děvčete, které hraje Alisa Brooke Levine (*2005), a film tím trochu připomene *Vymítače ďábla*. Jinak je naštěstí svůj. Lékařova rodina v něm postupně pomře, ale je vzkříšena díky onomu „pohřebišti“, přičemž řetízek skonů si jaksi způsobila sama. Čím? Když nechala oživit svou autem zabitou kočku. Ta totiž po „oživení“ není víc „mazlíčkem“, takže ji otec odveze do dálav a vyhodí. Ač je lékař, kupodivu nebyl s to zvíře zabít. Chyba. Nejen chybička, ale chyba.

Kočka se totiž z dálav vrací a vrátí a při svém objevení na silnici způsobí smrt lékařovy dcerky. Ačkoli její otec viděl, že oživená kočka není už normální, oživil dceru (jejíž rakev musí předtím v noci vykopat) stejnou metodou. Divák hned vidí, že dcera zrovna nepůsobí po vystoupení z indiánského pohřebiš-

tě přívětivě, ale otec je jako šílený. Proč taky ne, své děti milujeme. Pak ovšem následuje poměrně kontroverzní sekvence. Začíná koupelí. Muž posadí nahou dceru do vany a češe ji. V hřebeni zůstávají její vlasy! Asociuje to trochu koupelnovou sekvenci z filmové adaptace Kingova *Osvícení* od Stanley Kubricka a otec se navíc dívá zezadu na stehy v dívčině hlavice. Svým způsobem je to nejprůšernější moment filmu. Pak s ní jde do postele. V domě jsou sami, manželka s druhým dítětem odcestovala, a tento moment se dá tudíž chápat (ale nikomu to nevnučují) i jako jisté porušení norem a příležitost pro latentně ukrytou pedofilii. A hlavně jako metaforu zakázaného sblížení hrdinů.

Metaforu ukrytého otcova milostného vztahu k vlastní, už dospívající dceři, což je tedy spíš hebofilie, ale jistě i něco, čeho by se každý otec děsil; a taky že se i zde bojí.

Ale je to horor-metafora, takže z jiného důvodu. Když cítí, že se k němu vlastně přivinula mrtvola. Vzkříšení nebylo ani nyní absolutní. Z hrobu vlastně vystoupila...

Co vystoupilo z pohřebišť? Indiáni, zdá se, neuměli či nechťeli oživit mrtvé úplně a na syžetu scénáře je přitom zajímavé, že je to výhradně otec, kdo není ani na sebemenší moment objektem dívčiny nenávisti; na rozdíl od všech ostatních. Ty ostatní je holčička připravena pokosit - velice brutálně zmasakrovat.

Ale ne proto, aby „nebyli“. Naopak. Aby je odtáhla na „oživovací hřbitov“ a udělala z nich bytosti vlastního nového světa „mezi životem a smrtí“.

A aby byli jako ona. „Zombíky“, chcete-li.

Povede se to a všechny vraždy ani nemusí obstarat holčička. Finální scéna, kdy se už takřka kompletně proměněná rodina blíží k dosud neproměněnému synkovi, zdá se pak skutečně deptající. Co je to ale platné? Film působí v první části zdouhavě, dost nevyužil vedlejší motivy knihy, k dispozici nemá dostatečně známé herce (kromě Johna Lithgowa) a nenabízí mnoho nového. Snad jen nenovou myšlenku, že není dobré žít u silnice a že není dobré chtít po mrtvých, aby se vrátili, protože „nikdy nevstoupíte do té samé řeky“. A oni taky nevstoupili.

Stejně poselství už do světa kdysi dávno vyslala klasická krátká povídka W. W. Jacobse *Opičí tlapka* a King ji znal. Peníze ovšem nevyděláte jen další povídkou o návratu nebožtíka. Peníze vyděláte tlustým románem o návratu celé rodiny nebožtíků. Kingův román je dobře napsaný, ale obě adaptace skomírají s jakousi přílišnou jednoduchostí prezentované hrůzy. Nechci přehánět, ale leda tak odradí od četby původního díla, které má značnou kulturu, a to nikol jen štábní, a je inspirativní. Nový film je sporný a pouhá metafora o vztahu otec-dcera, který bývá mocnější než vztah matka-dcera, mu podle mého názoru nestačí.

Ivo Fencel
Řbitov zvířátek. USA 2019. Scénář Jeff Buhler. Režie Kevin Kölsch a Dennis Widmyer. Kamera Laurie Rose. Hudba Christopher Young. Hrají Jason Clarke, John Lithgow, Alisa Brooke Levine, Amy Seimetzová a další. 101 minut

DOGMA

ALITA: BOJOVÝ ANDĚL – rozhodně zábavnější než Ghost in the Shell, ale hlo-o-o-oupel! Jen si to představte: top špička supr bojový stroj, ale když dostane nové nohy, tak na nich upadne. Top špička supr výkonný generátor místo srdce, který tři sta let nikdo neviděl, ale vyhodí ho na smefák. A tak dále. Přitom se vás snaží přimět, abyste drželi palce něčemu, co neumře, ani když tomu odtrháte všechny končetiny, a cucákoví, který se tím trháním končetin živí.

Zápletka zůstala nevysvětlena kdesi před začátkem nebo po konci filmu, ale v titulcích žádné „Alita se vrátí ve filmu Alita: Bojový d'ábel!“, a cameo známých herců zůstala nevyužitá. Schwálně, kdo najdete Michelle Rodriguezovou... Celkově je to ale natočené s takovým umem, že to bez obtíží spadne do werichovské kategorie „To je blbý, to se bude líbit“.

AMITYVILLE: PROBUZENÍ – dvě minuty po začátku jsem odhadl konec; pro fanoušky slušné bafačky, pro odpůrce tisíckrát omlété téma, takže zhlédněte / ignorujte podle domovské skupiny.

ANT-MAN A WASP – titulní ženská hrdinka sice připomíná parťačku Indiana Jonese ve čtvrtém filmu, ale pořád je to lehké, pořád zábavné podobně jako jednička, pořád je to jeden z nejlepších komiksových filmů poslední doby. (I když možná jen díky tomu, že nemá nic zásadního, čím by vás naštvál.)

AVENGERS: INFINITY WAR – k čemu kataklyzma, když víte, že zlatým husám se nepodřezávají krky a marketing stejně nahodí vesmír zpátky na koleje a postavy zpět do sedla. A taky: když má někdo supermocnou rukavici a nechce se jí vzdát, proč mu jednoduše neuříznout ruku, že, doktore Doctore Strangi? Prostě nejvelkolepější zklamání roku, alespoň pro mne.

BLACK PANTHER – vám prostřednictvím Interkomu a mé maličkosti přináší čtyři ponaučení: 1) Černoši se pořád mezi sebou perou. 2) Černoši se nechtějí dělit. 3) Černoši dodržují rituály, jen když se jim to hodí. 4) Přesto jsou filmy o nich velká nuda.

DVA ROKY PRÁZDNIN (Rumunsko 1975) – je sestřih stejnojmenného slavného seriálu s „Vzhůru na palubu“, kdysi běžel jako dvojprogram, my jej viděli na jeden zátaň v rámci vernovského programu kina Mať, s původním dabingem (Brabec, Oliva a další) a původními vadami filmového pásu. Ano, zastaralo to, a vlastní děti tím nejen neuchvátíte, ale vzhledem k odlišnosti od předlohy ani nepoučíte o obsahu románu; ovšem pro vás jako návrat do dětství / mládí a dob, kdy dobrodružné příběhy nepotřebovaly žádné speciální efekty, je to dokonalé. Mimo jiné i pro famózně drzého padoucha a manýristické množství záběrů lodě na vlnách, což kdysi k dobrodružství úplně stačilo...

GESTORM: GLOBÁLNÍ NEBEZPEČÍ – kdyby to bylo víc katastrofické

a míň ufnukané, tak možná... ..ale takhle to nezachráni ani zničení sportovní haly plné demokratů..

INSIDIOUS: POSLEDNÍ KLÍČ – víceméně naplní očekávání, ale už ne zápletku, a kdyby v něm bylo víc strašidel než traumat, mohli jste si ho zapamatovat. Takhle až se objeví v televizním programu, budete hloubat, zda jste viděli či ne, a možná se bez ztráty iluze podíváte znovu.

PRVNÍ OČISTA – protože je první, nemá takový drajv jako ty další (byť by mohla), a když je i dealer drog líčený jako v podstatě klad'as, na co chcete koukat? Škoda série, vzestupnou tendenci měla do dvojky, od trojky jde zase dolů.

STAR WARS: POSLEDNÍ Z JEDIŮ – vzpomínáte, jak v Epizodě 4 sháněly plány Hvězdy smrti? Tady, v Epizodě osm, už hrdinové potřebují jenom plány a na ně více času, ale pak je hloupě změněny na jiné plány. Adam Driver vypadá jako Jan Kraus zamlada a celé je to takové podivně fatalisticky fatální, že se vám zasteskne po Epizodě sedm, která se držela osvědčených cestíček, a proto nemohla nijak zásadně šlápnout vedle.

KAMEŇÁK (seriál) – jsem zkusil v podobě prvního dílu, abych se podíval, co uzrálo v našich luzích a v hájích. Vzpomínáte na doby, kdy jsme zehrali na Troškovy Kameňáky, že to vlastně nejsou filmy, a stýskali si po Pokladu hraběte Chamaré nebo konekconců prvních Slunce seno...? Tak stejně tak a ještě mnohem více se vám bude stýskat po kameňákovských filmech... Na CSFD má seriál hodnocení 24 %. Za sebe tvrdím, že je lze rozdělit takto: po 10 % za každé řadro Milušky Bitternerové a 4 % za plejádu hereckého obsazení. Nic víc v něm nenajdete – a pozor, s výjimkou hlášek o Chucku Norrisovi téměř ani ty vtipy!

MOST! – druhý český seriálový příspěvek, kterému jsem dal šanci po dva díly. Není to trapné a dialogy nejsou hloupé, minimálně do doby, než si všimnete platné nepřímé úměrnosti: čím více odsuzovaná a vysmívaná menšina, tím má kladnější roli. Ovšem budou vás z toho hrozně bolet nohy. Tvůrci bohužel odmlitli ověřenou plochu sitcomu cca 25 minut – na nic jiného Most! zápletkou ani množstvím postav nemá – a natáhli ho na skoro dvojnásobek, a aby to měli jak udělat, tak pořád chodí. Hrdinové neustále někam přicházejí, odněkud odcházejí, přijíždějí, přejíždějí a tak podobně, a když si na chvíli sednou k televizi nebo hospodskému stolu, je to úleva nejen pro ně. Ovšem nudy zbytečně natahovaných scén vás to stejně nezabaví..

Filip Gottfrid

Odposlechnuto

Cynismus je výbornou zbraní proti pokrytectví. Dává věcem jména, která jim přísluší. Přispívá k tomu, že skutečnost nabývá objektivnější fyziognomie.

Voltaire

Ježíš slíbil, že na světě nebudou zlí lidé, Odin slíbil, že zbaví svět ledových obrů.

Vidíte někde ledové obry?

NYX

ČS FANDOM

BBcon/Parcon 2019

19. 7. - 21. 7. 2019 Banská Bystrica
Festival fanúšikov sci-fi, fantasy, hororu, filmu, hier a technológií

bbcon parcon 2019

Na <https://www.bbcon.sk/> najdete:

Prihláška na ubytovanie

Počas BBCONU PARCONU 2019 máte možnosť prenocovať na internátnych izbách (bunky 2+1) priamo na miestekde sa con uskutočňuje. Cena za noc je 16 eur / osoba na dvoj-lôžkovej, alebo jednolôžkovej izbe.

Platba zo SR vopred prevodom na účet:

SK311100000002613833338,

do poznámky: vaše priezvisko a meno

Cena za prenocovanie: 16 euro / noc / osoba

Platba z ČR vopred prevodom na účet: 2201519545/2010,

do poznámky: vaše priezvisko a meno

Cena za prenocovanie: 400 CZK / noc / osoba

AKO SA DOSTANEM NA BBCON PARCON 2019

AUTOBUSOM

Nastúpíte na železničnej stanici, autobusy číslo: 34,35,36 a vystúpíte na Tajovského UMB (miesto konania BBCONU)

TROLEJBUSOM

Nastúpíte na železničnej stanici, trolejbus číslo: 1 a vystúpíte na Tajovského školy (Vystúpíte na zastávke "Tajovského - školy" a pokračujete po chodníku. Po 100 metroch sa cesta rozdeľuje do tvaru "Y" a vy pokračujete naľavo, po pravej strane cesty chodníkom. Po ďalších 300 metroch sa dostávate na miesto CONania - FF UMB vpravo nad parkoviskom. Na ľavej strane, cez cestu je ubytovanie - internáty UMB.)

Lístok na MHD sa kupuje priamo u šoféra MHD a stojí 70 centov.

TAXÍKOM

Express Taxi, telefónne čísla: 18 111, 048 16000.

Cena je do 3,80 eur., miesto je Filozofická fakulta, Tajovského 40.

Parkovanie na mieste sa nachádza bezplatné parkovisko, ak by bolo plné skúste parkovanie pri internátoch pod cestou.

Link na web MHD <https://imhd.sk/bb/cestovne-poriadky>.



NON FICTION

Ian Stewart

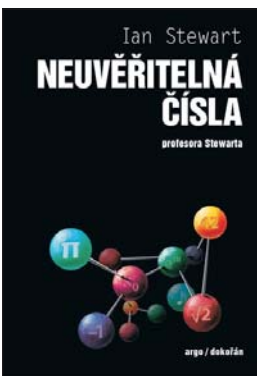
Neuvěřitelná čísla profesora Stewarta

Profesor Stewart (autor řady knih, např. *Odsud až do nekonečna*, *Hraje bůh kostky?*, *Jak rozkrájat dort* a další matematické záhady, *Kabinet matematických kuriozit profesora Stewarta*, *Truhlice matematických pokladů profesora Stewarta*) nám v další své práci o krásách matematiky ukazuje, že neexistují nezájímavá čísla.

Začne od jedničky, dojde až k desiatke, pak se vrátí k nule a objeví s námi záporná čísla. Celá čísla pak rozšíří o zlomky, kterým se říká racionální čísla, což asi nepochopí žádný žák prvního stupně, který má upravovat složitější výrazy, pak dojde k reálným číslům, ta opět rozšíří na komplexní a přes Hamiltonovy kvaterniony se zastaví až u oktonionů.

Ve směsi historie matematiky a nejzajímavějších matematických objektů a koncepcí se s čísly podíváte do světa fraktálů, různé velkých nekonečen, kombinatoriky, geometrie a hudby. Dojde samozřejmě i na úžasnou zeta funkci.

Poslední číslo knihy a zároveň název poslední kapitoly je 42, samozřejmě se tím odkazuje na Douglase Adamse. Ten se prý ptal přátel, které číslo je absolutně nezajímavé, a v této jejich anketě zvítězilo právě 42. Ovšem nevzali v úvahu, že 42 je magickou konstantou magické krychle o hraně délky 3, šestým obdélníkovým číslem, rovněž šestým Catalanovým číslem, je super-multiperfektní a je také třetím primárním pseudo-perfektním číslem. Jestli vás zajímá, co to znamená, koukněte třeba do Wikipedie :-)



Jako drobný nedostatek snad mohu označit to, že Stewart na rozdíl od většiny matematiků není platonik, a nové pojmy vysvětluje jako lidské vynálezy a nikoli objevy. A pak ještě poněkud nedokonalou redakci, která ale vpsledku nutí nad přečteným přemýšlet, i když asi ne na místech, která profesor Stewart zamýšlel.

Argo, Dokořán, Praha 2019, přeložil Jan Klíma, 320 str., 398 Kč